

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Laura Koivisto

”Et voi tulla siksi, jota et näe”

Kehysanalyysi mediarepresentaatiosta ja jalkapallon tasa-arvosta suomalaisessa verkkomediassa

Johtamisen akateeminen yksikkö
Sosiaali- ja terveyshallintotieteen
Pro gradu -tutkielma
Hallintotieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Johtamisen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Laura Koivisto		
Tutkielman nimi:	”Et voi tulla siksi, jota et näe”: Kehysanalyysi mediarepresentaatiosta ja jalkapallon tasa-arvosta suomalaisessa verkkomediassa		
Tutkinto:	Hallintotieteiden maisteri		
Oppiaine:	Sosiaali- ja terveyshallintotiede		
Työn ohjaaja:	Harri Jalonen		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	59

TIIVISTELMÄ:

Jalkapallo on viime vuosina kasvattanut tasaisesti suosiotaan nuorten harrastajien keskuudessa. Tytöt eivät kuitenkaan löydä lajin pariin yhtä usein, kuin pojat. Tämä pro gradu -tutkielma tutkii mediarepresentaation kautta millaisia rakenteellisia ja mekanistisia ongelmia jalkapalloharrastamisen tasa-arvoon liittyy. Työssä käytetään kehysanalyysin keinoja mediarepresentaation tulkitsemiseksi. Tutkielma on tehty toimeksiantona Vaasan Palloseuran tukisäätiölle.

Mekanismiteoreettinen viitekehukseen avulla pyritään selvittämään miksi-kysymysten taustalla vaikuttavia kuinka-kysymyksiä. Myös kehysanalyysi pyrkii analyysikeinona vastaamaan kysymyksen siitä, mitä kussakin tilanteessa tapahtuu. Koska tutkielmalle asetettu tavoite oli selvittää, miten tytöt voitaisiin saada innostumaan jalkapalloharrastamisesta, on olennaista selvittää ensin mistä ongelmassa on kyse.

Tulokset osoittavat, että jalkapallosta kertova verkkomedia on vahvasti sukupuolittunutta. Rakenteellisia ongelmia löytyy kehysanalyysin perusteella erityisesti resurssien jakautumisessa sukupuolten välille, poikien ja miesten hyväksi. Eroja esiintyy muun muassa harrastusvuorojen määrissä ja aikatauluissa niin, että tyttöjoukkueet eivät pääse harjoittelemaan tarpeeksi, sekä siinä, millaiset mahdollisuudet huippu-urheiluun naisille tarjoutuu. Suurin resurssiepätasa-arvon tekijä on jalkapallon pelaamisesta saatava rahallinen palkkio, kun naisen euro on jalkapallossa 7 senttiä.

Tyttöjen jalkapalloharrastamiseen liittyvät mekanismit havainnollistavat, kuinka mediarepresentaatiolla voi parhaimmillaan innostaa uusia nuoria harrastajia ja pahimmillaan ajaa tyttöjä kauemmas jalkapallon harrastamisesta.

Tutkielma esittelee jalkapallon tasa-arvoon liittyviä mekanismeja ja tarjoaa koostetusti tietoa junioriharrastamisen houkuttelevuuden ja tasa-arvon lisäämiseksi sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen keinoin.

AVAINSANAT: Tasa-arvo, kehysanalyysi, representaatio, jalkapallo, media, sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen, mekanismiteoria

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tutkielman tausta	7
1.2	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	8
1.3	Tutkimuksen rakenne	8
2	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	10
2.1	Representaatio	10
2.2	Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen	11
2.2.1	Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen haasteet ja kritiikki	13
2.2.2	Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen urheilun viitekehyksessä	14
3	Urheilujohtajuus	16
3.1	Urheilu sosiologisena ilmiönä	17
3.2	Urheilujohtajuus ja tasa-arvo	18
4	Mekanismiteoria tasa-arvon näkyvyyden selittäjänä	20
4.1	Organisaatiomekanismit	20
4.2	Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen mekanismikaavio	21
5	Tutkimusmenetelmä ja tutkimusaineisto	24
5.1	Tutkimusmenetelmä	24
5.2	Tutkimusaineisto	25
6	Tasa-arvokehukset tutkimusaineistossa	29
6.1	Jalkapallouutisoinnin kehukset	30
6.1.1	Sankaritarinan kehys	31
6.1.2	Tasa-arvon kehityksen kehys	33
6.1.3	Resurssipulan kehys	35
6.2	Jalkapalloharrastamisen tasa-arvon mekanismeja	37
6.3	Keinoja jalkapalloharrastamisen välisen epätasa-arvon kaventamiseksi	39
7	Yhteenveto ja toimenpide-ehdotukset	42
	Lähteet	45

Liitteet	51
Liite 1. Tutkimusaineisto	51

Kuvat

Kuva 1. Mekanismikaavio Ylikosken (2018) kaaviota mukailleen.	22
Kuva 2. Helsingin sanomat 6.7.2022.	28

Taulukot

Taulukko 1. Tasa-arvon kehykset.	29
Taulukko 2 Syy-seuraussuhteiden esimerkkejä.	40

1 Johdanto

Liikunta on lasten ja nuorten kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta välttämättömyys. Kaikille 7–17-vuotiaille suositellaan vähintään 60 minuuttia reipasta liikuntaa päivittäin, minkä lisäksi olisi hyvä harrastaa kestävyystyypistä liikuntaa joka päivä ja lihasvoimaa ja luustoa vahvistavaa harjoittelua kolmena päivänä viikossa. Kaiken liikkumisen tavoitteena on iänmukainen toiminta. (UKK-instituutti, 2024).

Liikkuminen tukee terveyttä ja mielen hyvinvointia. Ujojen ja ahdistuneiden lasten urheiluosallistumiseen keskittynyt tutkimus osoittaa, että riittävä liikkuminen kehittää lasten itsetuntoa, sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja. Erityisesti joukkueurheiluun osallistuvat lapset pääsevät sosiaaliseen kanssakäymiseen ikätovereidensa kanssa ja kehittävät näin tärkeitä sosiaalisia taitoja. Joukkueessa tai ryhmässä tehtävä liikunta voi myös vähentää lapsen ujoutta. Liikuntaa harrastaneet lapset osoittivat liikkumatonta kontrolliryhmää useammin päättäväisyyttä, itsehillintää ja korkeampaa itsetuntoa niin henkisesti kuin fyysisesti. (Findlay & Coplan, 2008). Erityisesti jalkapallon, käsipallon, juoksun, pyöräilyn ja uinnin on osoitettu auttavan esimerkiksi ehkäisemään sydän- ja verisuonitauteja, edistämään tukielinten hyvinvointia ja alentamaan kokonaiskuolleisuutta (Oja ym., 2024). Lapsuuden ja nuoruuden aikana opitut liikuntamallit edistävät aktiivisten elintapojen, liikkumisen ilon ja mielen hyvinvoinnin kehitystä myös aikuisuudessa. Näistä syistä onkin tärkeää, että lasten ja nuorten liikkumista tuetaan kaikilla osa-alueilla.

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa (LIITU, 2023) -tutkimus seurasi kansallisesti 7–15-vuotiaiden liikkumista, liikuntakäyttäytymistä ja -kulttuuria. Tulosten perusteella vain noin kolmasosa lapsista ja nuorista liikkui liikuntasuosituksen mukaisesti. Suurin osa kaikista lapsista ja nuorista liikkui omatoimisesti ja noin puolet urheiluseurassa ohjatusti. Urheiluseuratoimintaan osallistuvien lasten ja nuorten määrän havaittiin romahtaneen koronapandemian aikana, eikä osallistuminen ole vieläkään noussut pandemiaa edeltäneen ajan tasolle missään ikäluokassa. Liikkumisessa on myös edelleen nähtävillä selvä sukupuoliero; pojat saavuttivat suosituksen kaikissa ikäryhmissä tyttöjä yleisemmin. Iänmukainen liikkumisen väheneminen alkoi tytöillä aikaisempiin LIITU-

aineistoihin verrattuna poikia aikaisemmin. Samalla sukupuolierot liikkumissuosituksen saavuttaneiden osuuksissa kasvoivat kaikissa ikäryhmissä.

Yli puolet (58 %) vastanneista 9–15-vuotiaista harrasti liikuntaa tai urheilua seurassa, joista 45 % säännöllisesti ja 13 % silloin tällöin. Kaksi kolmesta (67 %) seitsemänvuotiaasta harrasti liikuntaa tai urheilua urheiluseurassa vähintään kerran viikossa, pojista suurempi osuus (70 %) kuin tytöistä (64 %). Lasten ja nuorten osalta seuraharrastaminen oli yleisintä 11-vuotiailla (69 %). Harrastavien osuus oli pienempi jo 13-vuotiailla (54 %) ja selvästi alhaisin 15-vuotiailla (42 %). Vanhimmassa ikäryhmässä poikien (47 %) osallistuminen oli yleisempää kuin tyttöjen (38 %).

On huomattu, että vaikka tyttöjen määrä jalkapalloharrastamisessa on kasvanut, poikia on silti harrastajissa määrällisesti ja suhteellisesti enemmän. Esimerkiksi vuosien 2020–2024 välillä rekisteröityjen alle 15-vuotiaiden poikien määrä on kasvanut yli 40 000:llä, kun vastaavasti samankäisten tyttöjen määrä on noussut vain noin 13 000:lla (Palloliitto, ei pvm.).

Tutkielman lähtökohtana on, että poikien ja tyttöjen väliset harrastajamäärien erot ovat seurausta jalkapallokulttuurin epätasa-arvoisista toimintamalleista ja tyttöharrastajien representaation heikkoudesta. Jäljempänä esitellään, mitä tasa-arvon käsitteellä tässä tutkielmassa tarkoitetaan sekä millaisin eri muodoin tasa-arvo ja epätasa-arvo näkyvät jalkapallossa.

1.1 Tutkielman tausta

Tämä tutkielma on tehty toimeksiantona Vaasan Palloseuran (VPS) tukisäätiölle. VPS tukisäätiön tehtävänä on tukea juniorivalmennuksen kehitystä ja vähävaraisten lasten harrastamista. Tukisäätiö tilaa opinnäytetöitä, jotka tukevat säätiön tehtävää. Tämän tutkielman tavoitteena on koostaa tietoa tukemaan junioriharrastamisen houkuttelevuuden ja tasa-arvon lisäämistä.

Suomen Palloliitto ry (SPL, tässä tekstissä Palloliitto) on valtakunnallinen jalkapallon ja futsalin korkein lajiliitto. Siihen voivat kuulua suomalaiset seurat, yhteisöt ja piirit (*Suomen Palloliiton säännöt*, viitattu 3.12.2024.). Palloliitto kuuluu Kansainväliseen jalkapalloliittoon (FIFA) sekä Euroopan jalkapalloliittoon (UEFA).

1.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

VPS tukisäätiö yhdessä Palloliiton kanssa jakavat huolen jalkapalloharrastamisen sukupuolijakauman kehityssuunnasta. Tämän tutkielman tavoitteena on saada selville, millainen kuva tyttö- ja naisjalkapallosta muodostuu suomalaisessa verkkomediassa. Tutkielmassa pyritään tunnistamaan mediassa esiintyviä kehyksiä, jotka voisivat osaltaan selittää tasa-arvokysymysten taustalla vaikuttavia mekanismeja.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä mekanismeja ja rakenteellisia ongelmia jalkapalloharrastamisen tasa-arvoon liittyy?
2. Mitä keinoja voidaan käyttää tyttöjen ja poikien jalkapalloharrastamisen välisen epätasa-arvon kaventamiseksi?

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tutkielman tarkoituksena on selvittää, kuinka tasa-arvo ja epätasa-arvo näkyvät jalkapalloharrastamisessa sekä millaisia tasa-arvon edistämiseen liittyviä haasteita tai keinoja uutismediat esittelevät. Jotta voimme paneutua tasa-arvon ja epätasa-arvon rakenteisiin, tulee meidän ensin ymmärtää tasa-arvoon liittyviä termejä. Tutkielman teoreettinen osuus syventyykin mahdollisuuksiin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Tutkielma on jaettu seitsemään päälukuun. Luvut 2, 3 ja 4 käsittelevät tutkielman teoreettista viitekehystä niin, että luku 2 käsittelee tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden määrittelyä, representaatiota ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen teoriaa. Luvussa 3 paneudutaan urheilujohtamisen maailmaan ja siihen, millaisia sukupuolirooleja ja tasa-arvonormeja urheilumaailma toistaa. Luku 4 käsittelee mekanismiteoriaa, joka tarjoaa taustan ensimmäiselle tutkimuskysymykselle. Jotta tasa-arvon ja epätasa-arvon suhdetta ja rooleja harrastamisessa voidaan tutkia, tulee ymmärtää mikä mekanismi niiden välillä vaikuttaa ja mitä se saa aikaan toimijoiden käyttäytymisessä.

Teoriaosuuden jälkeen tutkielma jatkuu kehysanalyysillä. Luvussa 5 käsitellään tutkielman menetelmää sekä aineistonkeruutapaa, minkä jälkeen esitellään aineistosta löytyneet kehykset esimerkkeineen. Luvussa 6 on ensin esitelty kehystämisen apuna käytetty termistö. Tämän jälkeen alaluvut paneutuvat kehysten analysointiin.

Tutkielman lopussa on tutkimustulosten koonti sekä teoreettinen yhteenveto. Näiden pohjalta on esitetty mahdollisia jatkotutkimuskysymyksiä sekä toimenpide-ehtotuksia lasten ja nuorten harrasteseuroille sukupuolten tasa-arvon huomioimisen lisäämiseksi.

2 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tässä tutkielmassa tullaan käsittelemään sukupuolten välistä tasa-arvoa, sukupuolirooleja ja -odotuksia sekä seuratoimijoiden käsityksiä niistä. Palloliitossa on huomattu, että suomalaisessa jalkapalloseuratoiminnassa on sukupuolten välisessä harrastamisessa toiminnallinen ja laadullinen ero (T. Koskela, henkilökohtainen keskustelu, 27.9.2024). Jalkapalloseuratoiminnassa joukkueet on jaettu tyttöjen ja poikien joukkueisiin ja sekasukupuolijoukkueet ovat harvinaisia, vaikka tytöt voivatkin kisata alle 15-vuotiaiksi asti poikien joukkueissa ja sarjoissa. Palloliitto ei myöskään tunnista yhdenvertaisuussuunnitelmassaan (Palloliitto, 2023) sukupuolia kuin kaksi. Näistä syistä tässä tutkielmassa viitataan sukupuoliin vain binäärisellä tyttö-poika-skaalalla.

Yksinkertaisimmillaan tasa-arvon määritelmä on lakiin pohjautuva, kuten Tasa-arvovaltuutetun sitaatista käy ilmi.

Tasa-arvoa ja yhdenvertaista kohtelua säännellään Suomen kansallisessa lainsäädännössä, Euroopan yhteisön oikeudessa ja Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa. Perustuslaissa on syrjinnän kieltö ja velvoite edistää sukupuolten tasa-arvoa. (Tasa-arvovaltuutettu, ei pvm.).

Sekä lainsäädännöllisessä että kansankielisessä määrittelyssä tasa-arvolla tarkoitetaan yleisemmin yhdenvertaista kohtelua lain edessä. Koettuun tasa-arvoon kuuluvat kuitenkin myös resurssien, mahdollisuuksien ja osallisuuden tasa-arvo. Määrittely onkin tästä syystä kontekstisidonnaista.

2.1 Representaatio

Termi representaatio tulee englannin kielestä, *representation*, jossa sillä tarkoitetaan edustusta tai esitystä. Tässä tutkielmassa representaatiosta puhuttaessa tarkoitetaan jonkin vähemmistöryhmän näkyvyyttä muun muassa mediassa tai päätöksenteossa.

Tapa, jolla ihmisryhmiä esitellään ja niistä puhutaan mediassa, vaikuttaa käyttäytymiseemme heitä kohtaan.

Representaatio on samaan aikaan esittävää, edustavaa ja tuottavaa. Samalla kun representaatio esittää yhtä asiaa, se edustaa laajempaa kokonaisuutta. Hall (2013) esittelee representaation prosessina, jossa merkitys tuotetaan ja välitetään kielen kautta. Representaatiolla ei vain kuvata todellisuutta vaan aktiivisesti rakennetaan sitä. Hallin mukaan merkitys ei synny kohteesta itsestään vaan siitä, miten niistä puhutaan, miten niitä kuvataan ja miten ne esitellään. Päätävät, joilla Hall esittelee representaatiota ovat vapaasti suomennettuina heijastava (reflective), tarkoituksellinen (intentional) ja rakenteellinen (constructionist). Heijastavassa lähestymistavassa käytetty kieli vastaavat todellisuutta. Tarkoituksellisessa lähestymistavassa merkitys syntyy kielenkäyttäjän tarkoitusperistä ja ilmaisee haluttua merkitystä. Rakenteellisessa lähestymistavassa merkitys ei ole yksilön hallittavissa, vaan rakentuu kielessä, kulttuurissa ja käytännöissä.

Representaatio rakentuu siis käytetyn kielen ja kuvaston kautta ja edustaa itseään suurempaa joukkoa. Representaatiolla on siis mahdollisuus muokata käsityksiämme ja käytöstämme. Seuraavaksi käsiteltävä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen teoria korostaa, kuinka tärkeää sukupuolinäkökulman sisällyttäminen kaikkeen tekemiseemme on. Tästä syystä onkin tärkeää, että representaatiota tutkitaan. Jotta voidaan ymmärtää, miksi yhtä monet tytöt kuin pojat eivät innostu jalkapalloharrastamisesta, täytyy ensin tietää millaisen kuvan mediarepresentaatio luo nais- ja tyttöjalkapallosta.

2.2 Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen (eng. gender mainstreaming) teoreettisena viitekehyksenä ja toimintamallina perustuu feministiseen teoriaan ja tasa-arvopolitiikan tutkimukseen ja tavoittelee laajamittaista yhteiskunnallista muutosta. On keskeistä ymmärtää valtavirtaistaminen poliittisena prosessina, joka pyrkii tasa-arvokysymysten pinnapuolisen huomioimisen sijaan perustavanlaatuisen rakenteelliseen muutokseen.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen on toimintamalli, joka pyrkii sisällyttämään sukupuolinäkökulman osaksi päätöksentekoa, poliittisia linjoja ja organisaatioiden käytäntöjä. Tätä lähestymistapaa voidaan käyttää sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi eri yhteiskunnallisilla ja taloudellisilla sektoreilla. Sukupuolinäkökulman teoreettinen viitekehys rakentuu feministisen teorian ja sukupuolentutkimuksen keskeisistä käsitteistä sekä valtavirtaistamisen historiallisista ja poliittisista lähtökohdista. (*European Institute for Gender Equality, 2024*)

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen syntyi vastauksena tasa-arvotyön haasteisiin ja tarpeeseen nähdä sukupuolinäkökulma osana kaikkia yhteiskuntapoliittisia toimia. Euroopan unionissa tämä strategia sai virallisen aseman 1990-luvulla, kun sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen kirjattiin osaksi Euroopan Unionin tasa-arvopolitiikkaa (*European Institute for Gender Equality, 2024*)

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen keskeinen määritelmä on, että se vaatii olemassa olevien prosessien ja instituutioiden analysointia ja jäsentämistä sukupuolen kautta. Kuten feministiakateemikko Sylvia Walby (2005) kuvailee, sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen vaatii tietynlaista muutosta instituutioiden logiikassa, jotta tasa-arvokysymykset nähtäisiin integroituneina osina organisaatioiden ja yhteiskuntien rakenteita eikä pelkästään erillisinä toimina. Feministinen teoria tarjoaakin kriittisen kehyksen, jonka avulla sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista voidaan ymmärtää syvemmin.

Judith Butler (1999) puolestaan tarjoaa käsitteellisen välineen sukupuolittuneiden toimintatapojen analysointiin. Butlerin mukaan sukupuoli ei ole kiinteä ominaisuus vaan rakentuu sosiaalisen toiminnan ja performanssien kautta. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että institutionaaliset rakenteet ja päätöksentekoprosessit tuottavat ja uusintavat sukupuolittuneita käytäntöjä, joita valtavirtaistamisella pyritään purkamaan.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisella on historialliset juuret feminismiin toisen aalon liikkeissä, joissa vaadittiin sukupuolten tasa-arvoa koskevien kysymysten tuomista keskeisiksi yhteiskunnallisiksi tavoitteiksi. 1980-luvulla kehityssektorilla alkoi syntyä vahvempi tietoisuus siitä, että naisten aseman parantamiseen tarvittiin laajempia yhteiskunnallisia ja poliittisia muutoksia. Moserin kehittämä käytännöllisten ja strategisten tarpeiden erottelu auttaa ymmärtämään valtavirtaistamisen tavoitteita, joissa käytännön tasa-arvotoimien, kuten palkkatasa-arvon, lisäksi huomioidaan laajemmat rakenteelliset muutokset. (Moser & Moser, 2024).

Euroopan unioni ja Yhdistyneet kansakunnat (YK) ovat olleet keskeisiä toimijoita valtavirtaistamisen strategiassa. YK:n Pekingin julistus ja toimintaohjelma vuodelta 1995 määrittelee sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen globaaliksi tavoitteeksi ja asettaa selkeät suuntaviivat tasa-arvon edistämiseksi kaikkialla maailmassa (Yhdistyneet kansakunnat, 1995). Tämä kansainvälinen konteksti antaa pohjaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiselle myös kansallisella ja paikallisella tasolla.

2.2.1 Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen haasteet ja kritiikki

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen on saanut myös kritiikkiä ja kohtaakin erilaisia haasteita. Muun muassa Verloo ja Lombardo (2007) toteavat, että sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen käytännön toteutukseen liittyy riskejä. He ovat tuoneet esiin, että sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisella on riski jäädä symboliseksi, jolloin sukupuolten tasa-arvoa ei aidosti sisällytetä organisaatioiden toimintaan.

Toinen keskeinen haaste on kysymys intersektionaalisuudesta eli erilaisten eriarvoisuustekijöiden, kuten rodun, luokan ja sukupuolen, yhteisvaikutuksista. Kimberlé Crenshawin (1989) esittelemä intersektionaalisuuden käsite on erityisen hyödyllinen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen viitekehyksessä, sillä sen avulla voidaan ymmärtää, kuinka sukupuoli ei ole ainoa eriarvoisuutta tuottava tekijä.

Lisäksi huomionarvoiseksi haasteeksi on tunnistettava käytännön toteutus ja tulosten seuranta. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen, kuten kaikki kehitystyö, vaatii systemaattista arviointia ja seurantaa, jotta tasa-arvon edistymistä voidaan mitata ja kehittää tehokkaasti. Tämä edellyttää sukupuolitietoisten indikaattoreiden ja arviointimenetelmien käyttöä päätöksenteossa.

2.2.2 Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen urheilun viitekehyksessä

Jalkapalloon, kuten urheiluun yleensäkin, liittyy paljon sukupuolisidonnaisia ennakkokäsityksiä. Arkikielessä pelkästään urheilusta puhuminen korostaa näitä ennakkokäsityksiä, kun urheilulla tarkoitetaan miesten urheilua ja naisten urheiluun lisätään aina etuliite. On ”SM-kilpailut” ja ”naisten SM-kilpailut”, on ”Liiga” ja ”naisten Liiga”. Miesten ja poikien urheilun rahallinen arvo on naisten ja tyttöjen urheilua suurempaa, sponsorit ja pelaajapalkkiot ovat kattavampia ja televisiolähetyksissä, kenttävuoroissa ja uutisoinnissa edistetään miesten asemaa. Näin vahvistetaan ennako-oletuksia siitä, että urheilija on ennen kaikkea mies.

Yhteiskunnalliset asenteet tyttöjen ja poikien eroista heijastuvat myös urheiluun. Perinteisen ajattelun mukaan pojat ovat vahvoja ja atleettisia, tytöt heikkoja ja tunteellisia. Toisaalta kontaktilajeja harrastavat tytöt nähdään urheilua harrastamattomia ikätoveriinaan aggressiivisempina (Findlay & Coplan, 2008). Se miten urheilusta ja urheilijoista puhutaan, heijastuu urheilumaailman toimintaan ja toisinpäin – ne ovat ikään kuin saman ilmiön kaksi eri puolta.

Kulttuuriset ennakkokäsitykset ja perinteet ovat tärkeä syy tuoda sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen strategioita urheiluun. Sukupuolittuneiden erojen huomioiminen rahallisessa, ajallisessa ja laadullisessa panostuksessa eri urheilijaryhmiin on ensiaskeleet niiden yhdenvertaistamisessa. Sukupuolinormien interspersonallista, kulttuurista ja rakenteellista vaikuttavuutta tulee painottaa päätöksenteossa entistä enemmän.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon, esimerkiksi asettamalla eri päätöksentekoelimille sukupuolikiintiöt. Lisäksi pitämällä sukupuolinäkökulman aktiivisesti esillä päätöksiä tehdessä voidaan paremmin varmistaa, että pelkkien kiintiöiden täyttämisen sijaan myös etsitään aktiivisesti naisasiantuntijoita sekä tehdään päätöksenteossa valintoja, jotka parantavat tasavertaisesti kaikkien pelaajien kehitystä ja kokemuksia lajin parissa.

3 Urheilujohtajuus

Urheilujohtamisen yksinkertainen määrittely on hankalaa, sillä soveltuvia teorioita on monia, eikä mikään niistä vastaa jokaiseen kysymykseen (Hoye & Cuskelly, 2006). Suomalaista seuraurheilua tarkasteltaessa voidaan soveltaa samoja teorioita kuin muihinkin kolmannen sektorin toimijoihin johtamista tarkasteltaessa. Mitä alemmas seuratasolle mennään, sitä tärkeämmäksi muodostuu erottaa urheilujohtajuus yrityksen ja talouden johtamisesta. Kun on kyse suurelta osin vapaaehtoistoiminnalla pyörivästä toiminnasta, ei voida soveltaa samoja johtamisteorioita kuin palkkatyöhön, sillä urheilujohtamista on kuitenkin myös se, mitä joukkueen johto ja valmentajat tekevät.

Urheiluseuran ylin hallinto on edelleen sukupuolijakaumaltaan epätasa-arvoista monessa seurassa. Myös Palloliiton ylin päättävä elin on miespainotteinen, hallituksen edustajista kaksi on naisia ja kuusi miehiä. Kaikissa asiantuntija- ja päätöksentekoryhmissä on Palloliiton oman päätöksen perusteella oltava vähintään 25 % kummankin sukupuolen edustajia.

Guidottin ja muiden (2023) 22 tutkimusta kokoava katsaus tiivistää urheilujohtamiseen vaadittavat keskeiset osaamisalueet sekä kentällä että kentän ulkopuolella. Ydinosaamiin kuuluvat muun muassa laaja-alainen liiketoimintaosaaminen yhdistettynä viestintään ja johtamistaitoihin, käytännön ja teorian yhdistäminen sekä vuorovaikutustaidot. Tutkimus korostaa myös eettisiä kysymyksiä ja sukupuolten tasa-arvoa. Eettisten väärinkäytösten lisääntymisen myötä urheilujohtajien ja -hallinnon tietoisuuden lisääminen eettisen päätöksentekoprosessin omaksumiseksi on ratkaisevan tärkeää. Kirjoittajien mukaan naisten aliedustus urheiluorganisaatioiden johtotehtävissä johtuu patriarkaalisista valintakäytännöistä, sukupuolittuneesta kielenkäytöstä, stereotyyppioista ja eriarvoisuutta vahvistavista organisaatiokulttuureista. Heidän mukaansa naisia tulisiikin tukea, jotta he voivat vastata miesvaltaisen alan ylimääräisiin haasteisiin ja nousta myös johtotehtäviin.

3.1 Urheilu sosiologisena ilmiönä

Urheilu ja erityisesti huippu-urheilu ovat osa kansallista ja kulttuurista kuvastoamme ja kollektiivista identiteettiämme. Urheilu ja liikunnallisuus on muodostunut myös yksilötasolla itseilmaisun ja identiteetin välineeksi. (Jokisipilä, 2022). Esimerkkeinä kansallisen identiteetin rakentumisesta voidaan pitää muun muassa Norjaa, joka tunnetaan yleisesti hiihtomaana, tai Suomen mainetta jääkiekkomaana erityisesti vuosien 1995 ja 2011 maailmanmestaruuksien seurauksena.

Urheilu luo ja hoivaa sosiaalisia suhteita ja yhteisön siteitä. Näitä arvoja kutsutaan sosiaaliseksi pääomaksi. Erityisesti lasten ja nuorten kohdalla sosiaalisen pääoman tärkeys korostuu. Joukkueurheilussa yhteistyön ja solidaarisuuden taidot iskostuvat pelikentältä ja pukuhuoneista myös kulttuuriin ja päivittäiseen elämään.

Urheilu on myös vahvasti poliittista. Kansalliset ja kansainväliset kilpailut eivät tarjoa pelikenttää ainoastaan lajille itselleen, vaan myös politiikan mobilisaatiolle, sillä urheilun kautta pystytään tavoittamaan miljoonia ihmisiä. (Hundley & Billings, 2009). Urheilulla on ollut merkitystä myös ylikansallisissa konflikteissa. Tuoreena esimerkkinä toimii Venäjän vuonna 2022 laajentama hyökkäyssota Ukrainaan, mikä johti Kansainvälisen olympiakomitean (IOC) päätöksellä kilpailukieltoon Venäjän ja Valko-Venäjän lipun alla (International Olympic Committee, 2023). IOC on lakkauttanut tuet Venäjän olympiakomitealle eikä tunnusta sitä enää osana organisaatiotaan.

Toisaalta urheilulla ja urheilujohtajuudella voidaan myös vahvistaa negatiivisia käytös-malleja. Yksi esimerkki tästä on Qatarissa pidetyt jalkapallon maailmanmestaruuskilpailut, jotka herättivät myös Suomessa vastustusta. Qatarin kilpailuja edelsivät uutiset työntekijöiden kaltoinkohtelusta, ilmasto vaikutuksista ja ihmisoikeusrikkomuksista. Näistä huolimatta Kansainvälinen jalkapalloliitto (FIFA) antoi kilpailut isäntämaan järjestettäväksi. Myös Palloliittoa vaadittiin boikotoimaan kisoja (*Qatarin räikeistä ihmisoikeusrikkomuksista pitää puhua*, ei pvm.). Näiden esimerkkien kautta korostuu urheilujohtajuuden globaali vaikuttavuus sekä vastuu.

3.2 Urheilujohtajuus ja tasa-arvo

Urheilujohtajuus on moniulotteinen ilmiö, jossa yhdistyvät organisatoriset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset tekijät. Tasa-arvolla viitataan tässä työssä myös urheilujohtajuuden kontekstissa yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin osallistua ja vaikuttaa urheilun päätöksentekoon sukupuolesta, etnisestä taustasta tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista riippumatta. Tutkielmassa tarkastellaan tasa-arvoa urheilujohtajuudessa nyt sukupuolen näkökulmasta, erityisesti naisten aliedustuksen ja eriarvoisten mahdollisuuksien kautta. Vaikka sukupuolten välinen tasa-arvo on noussut kansainvälisissä urheilujärjestöissä ja kansallisissa linjauksissa tärkeäksi tavoitteeksi, todelliset muutokset käytännön tasolla ovat edenneet hitaasti (Adriaanse & Claringbould, 2016).

Tutkimukset osoittavat, että naisjohtajien määrä urheilujärjestöjen ylimmissä asemissa on edelleen matala, ja lasikattoilmiö rajoittaa etenemismahdollisuuksia (Pfister & Radtke, 2009). Suomessa tämä näkyy esimerkiksi siinä, että liikuntajärjestöt ovat edelleen valtaosin miesten johtamia (Lehtonen ym., 2022). Vaikka sukupuolikiintiöitä on otettu käyttöön, niiden vaikutus jää usein pintatasolle, mikäli valintakriteerit ja johtamiskulttuuri eivät muutu. Urheilujohtajuuden tasa-arvo-ongelmat liittyvät usein rakenteellisiin ja kulttuurisiin esteisiin, kuten sukupuolittuneisiin käsityksiin johtajuudesta, verkostojen sulkeutuneisuuteen ja ennakkoluuloihin. Tasa-arvotyö urheilujohtajuudessa on usein riskitonta: vaikka tasa-arvotavoitteet voivat olla näkyvästi esillä strategioissa ja julkisissa lausunnoissa, arjen johtamiskäytännöt eivät välttämättä tue niitä. (Skirstad, 2009).

Lisäksi sukupuolten välinen epätasapaino näkyy rekrytointi- ja valintaprosesseissa, joissa maskuliiniseksi mielletty johtajuusnormi suosii miehiä (Shaw & Hoeber, 2003). Tasa-arvon edistäminen urheiluorganisaatioissa vaatii muutoksia paitsi organisaatorakenteissa, myös johtamiskulttuurissa ja valta-asetelmissä. Suomessa esimerkiksi tasa-arvoaltuutetun toimisto korostaa, että sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi on tehtävä

järjestelmällistä tasa-arvoa edistävää työtä kaikilla toiminnan tasoilla. Toimintatavat ja aseiteet kaipaavat usein tämän toteuttamiseksi muutosta. (Tasa-arvovaltuutettu, n.d.).

Valienten (2022) tutkimus sukupuolikiintiöiden lisäämisestä espanjalaisten urheiluorganisaatioiden päätöselimiin osoittaa, että kiintiöt voivat toimia sukupuolitaso-arvon lisäämisessä sekä kasvattamalla naispäättäjien määrää että lisäämällä tasa-arvon ja epätasa-arvon näkyvyyttä. Tutkimus osoitti kuitenkin myös, että sukupuolikiintiöstä huolimatta naisten osuus korkeimmissa päättävissä tehtävissä ei noussut. Suurena kiintiöiden onnistumista edesauttaneena tekijänä pidetään sakkorangaistusta. Mikäli organisaatio ei täytä sukupuolikiintiövelvoitetta, voidaan sanktiona organisaatiolta evätä valtionavustus.

Urheilujohtajuudessa voidaan siis aiemmin esiteltyjen perustelujen tukemana todeta olevan tasa-arvo-ongelma. Kuten luvussa 2.1. esiteltiin, representaatio tarkoittaa sitä, että yksittäinen asia edustaa suurempaa teemaa. Sovellettaessa representaation teoriaa urheilujohtamiseen voidaan todeta, että kuvasto ja käytetty kieli suosivat käsityksiämme miehistä johtajina naisten sijaan.

4 Mekanismiteoria tasa-arvon näkyvyyden selittäjänä

Mekanismiteorian avulla pyritään ymmärtämään ja selittämään sosiaalisia ilmiöitä prosessien kautta. Mekanistisen selittämisen ytimessä on kyse siitä, että etsittävien miksi-kysymysten taustalla olevat kuinka-kysymykset selvitetään (Ylikoski, 2018). Mekanismit selittävät kuinka yksilöiden toiminta ja vuorovaikutus johtavat yleisiin yhteiskunnallisiin seurauksiin (Hedström & Ylikoski, 2010). Steelin (2004) mukaan puhutaan mikro- ja makrotason vuorovaikutussuhteista, eli miten yksilötason ilmiöt muodostuvat ja miten ne vaikuttavat yhteiskuntaan.

Mekanismiteoriolla pyritään tunnistamaan sosiaalisia ilmiöitä selittäviä mekanismeja, kuten eriarvoisuutta, käyttäytymismalleja ja yhteiskunnallisia muutoksia. Teoria mahdollistaa ilmiöiden ymmärtämisen. Mekanismiteoriolla selvitetään kuinka makrotason muutos vaikuttaa mikrotason toimijoihin, kuinka heidän käyttäytymisensä muuttuu ja kuinka käytöksen muutos ja sen seuraukset vaikuttavat taas makrotason muutokseen (Barley & Kunda, 1992).

4.1 Organisaatiomekanismit

Organisaatiomekanismeilla viitataan niihin keinoihin, joilla tietyt organisaation käytännöt ja rakenteet vaikuttavat yksilöiden toimintaan ja tätä kautta koko organisaation toimintaan. Näin päästään tarkastelemaan esimerkiksi sitä, kuinka organisaatiokulttuuri, johtamiskäytännöt ja sisäiset käytännöt muokkaavat organisaation toimintaa ja tuloksia (Barley & Kunda, 1992).

Tasa-arvokysymyksiä, kuten sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä, tutkittaessa organisaatiomekanismit voivat olla hyödyksi. Tarkastellaan esimerkiksi tilannetta, jossa organisaatio ottaa käyttöön sukupuolitietoisien rekrytointipolitiikan: tämä muutos organisaation tasolla heijastuu yksittäisten työntekijöiden asenteisiin ja käyttäytymiseen,

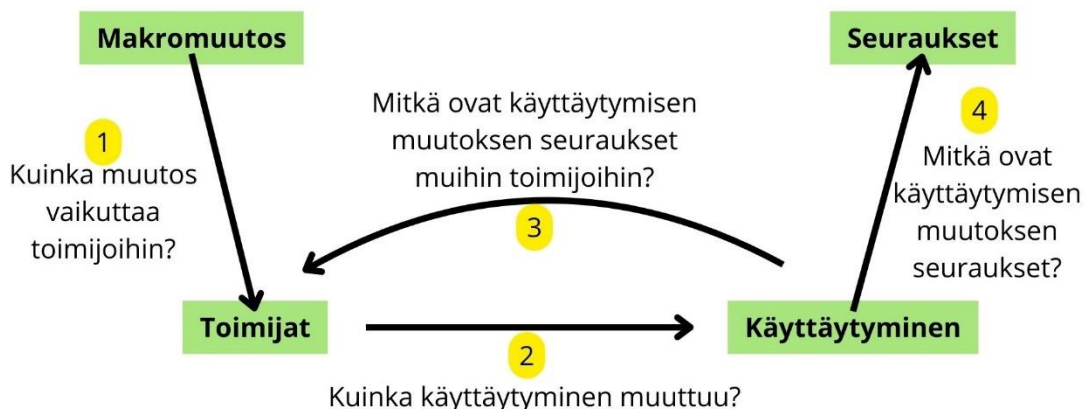
luoden pitkällä aikavälillä muutosta koko organisaation kulttuurissa ja tasa-arvokäytännöissä.

4.2 Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen mekanismikaavio

James Colemanin mekanismikaavio on graafinen esitys, joka auttaa kuvaamaan ja analysoimaan yksilöiden toiminnan ja sosiaalisten ilmiöiden välisiä vuorovaikutussuhteita (Coleman, 1990). Mekanismikaaviossa havaittavat sosiaaliset ilmiöt, eli makrotaso, selitetään yksilötasolla tapahtuvien mikroilmiöiden kautta. Kaavion rakenne koostuu kolmiosta ja nuolista, jotka esittävät syy-seuraussuhteita eri tasojen välillä. Esimerkiksi organisaatiotasolla tietyt käytännöt ja säännöt voivat johtaa yksilöiden toiminnan muutoksiin, mikä puolestaan johtaa havaittaviin muutoksiin organisaation tuloksissa.

Ylikoski (2018) on lisännyt Colemanin kaavioon nuolen numero 3. Kolmannen nuolen tarkoitus on kuvata yksilöiden toiminnan keskinäisriippuvuutta. Toimijoiden käyttäytymisen muutokset ja niiden vaikutukset uudelleen toimijoiden käyttäytymiseen ovat tasarvoon vaikuttavia tekijöitä pohdittaessa suuressa roolissa ja siksi tässä tutkielmassa tarkasteluun onkin otettu Ylikosken kuvaus mekanismikaaviosta (kuva 1).

Mekanismitheoria tarjoaa keinoja tarkastella ja analysoida sosiaalisten ilmiöiden monimutkaisia vuorovaikutusprosesseja sekä sanoittaa niiden taustaoletuksia. Organisaatiomekanismien avulla voidaan paremmin ymmärtää, kuinka erilaiset rakenteet ja käytännöt vaikuttavat yksilöiden toimintaan ja yhteiskunnallisiin lopputuloksiin.

Kuva 1. Mekanismikaavio Ylikosken (2018) kaaviota mukaillen.

Ensimmäinen vaihe (1) mekaniikkaaviossa on makrotason rakenteiden vaikutus yksilötasolle. Tässä kontekstissa urheilun institutionaaliset käytännöt ja yhteiskunnalliset sukupuolinnormit luovat lähtökohdan sille, millaisena harrastuksena jalkapallo nähdään ja kuinka sen saavutettavuus jakautuu sukupuolen mukaan (Messner, 2011). Jos esimerkiksi jalkapalloseurat suosivat poikajoukkueita rahoituksen ja tilaresurssien osalta, tytöille voi syntyä korkeampi kynnys lajin harrastamiseen.

Toinen vaihe (2) käsittelee yksilötason toimintaa, jossa lapset ja nuoret sekä heidän perheensä tekevät valintoja harrastamisen suhteen. Näitä valintoja ohjaavat sekä rakenteelliset tekijät että sukupuolen mukaan rakentuneet odotukset (Ridgeway, 2011). Jos sukupuolittuneet käytännöt asettavat tytöt epäedulliseen asemaan esimerkiksi vähäisempien harjoitusmahdollisuuksien vuoksi, heillä on suurempi riski jättää laji tai olla aloittamatta sitä lainkaan.

Kolmas vaihe (3) on Ylikosken (2018) lisäys Colemanin (1990) mekaniikkaavioon. Lisätyllä vaiheella halutaan kuvata sitä, kuinka yksilötasolla tapahtuva käyttäytymisen muutos vaikuttaa muihin yksilötason toimijoihin, eli kuinka yksilöiden valinnat, toimintatavat

ja käyttäytymismallit kasautuvat ja synnyttävät kollektiivisia seurauksia. Mikäli esimerkiksi sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista toteutetaan laajasti urheilupolitiikassa ja seuratoiminnassa, yksittäisten urheilijoiden, valmentajien ja vanhempien päätökset voivat johtaa laajempaan muutokseen.

Neljännessä vaiheessa (4) yksilötason valinnat ja käyttäytyminen kumuloituvat takaisin makrotason ilmiöksi, jolloin sukupuolittuneet osallistumismallit voivat joko vahvistaa tai muuttaa olemassa olevia rakenteita (Coleman, 1990). Jos esimerkiksi tytöt ja heidän perheensä kokevat lajin epätasa-arvoiseksi, heidän vähäinen osallistumisensa voi ylläpitää ja oikeuttaa nykyisiä käytäntöjä. Toisaalta, mikäli sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen otetaan aktiivisesti osaksi urheilupolitiikkaa – esimerkiksi tasa-arvoisten resurssien kohdentamisena ja valmennuskulttuurin kehittämisenä – voi se johtaa muutokseen makrotasolla (Pfister, 2010).

Näin voidaan Colemanin ja Ylikosken mekanismikaavioita mukaillen havainnollistaa, kuinka sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen voi vaikuttaa lasten ja nuorten jalkapalloharrastamisen tasa-arvoon. Poliitiikka ja instituutiot muovaavat yksilöiden valintoja, jotka voivat puolestaan joko vahvistaa tai haastaa olemassa olevia rakenteita. Tasa-arvoa tukevat toimenpiteet, kuten tasa-arvoinen resurssien jako ja tietoisuuden lisääminen sukupuolittuneista käytänteistä voivat synnyttää positiivisen kierteen, jossa jalkapallon harrastaminen muuttuu yhdenvertaisemmaksi sukupuolten välillä. Kun yhä useampi yksilö toimii tasa-arvon periaatteiden mukaisesti, esimerkiksi valmentajat ja seuratarjoajat tarjoavat samoja harjoitusmahdollisuuksia tytöille ja pojille, tämä kasautuu yhteiskunnalliseksi kehitykseksi, joka voi muuttaa jalkapallon harrastamisen sukupuolittuneita rakenteita.

5 Tutkimusmenetelmä ja tutkimusaineisto

Tämä tutkielma on toteutettu toimeksiantona Vaasan Palloseuran (VPS) tukisäätiölle. Tutkielmassa analysoidaan suomalaisen median luomaa kuvaa tyttö- ja naisjalkapalloilijoista. Tutkielman aineisto koostuu Ylen, Helsingin sanomien sekä Aamulehden vuosina 2020–2024 julkaisemista verkkoteksteistä. Valittujen mediatalojen levikki on laaja ja täten niillä on mahdollisuus viestinnällään tavoittaa suuri yleisö. Koska sekä Aamulehden että Helsingin sanomien paikallisjakelualueilla on omat suuret, tutkielmassa tarkastellaan myös, vaikuttaako se tapaan, jolla jalkapallosta puhutaan heidän julkaisuissaan. Ylen tekstit ovat maksuttomasti kaikkien suomalaisten saatavilla ja toimivat siksi erinomaisena esimerkkinä siitä, kuinka julkista mielikuvaa rakennetaan.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Menetelmänä tässä tutkielmassa käytetään Ervin Goffmanin (1986) kehysten käsitystä ja siihen pohjautuvaa kehysanalyysiä. Kehystämisen sopii analyysivälineeksi silloin, kun halutaan tietää, miten yksittäinen asia voidaan ympäröidä vaihtoehtoisilla kehyksillä. Jokainen kehys määrittää asian luonteen omalla tavallaan. Yhteiskunnallisen keskustelun ja julkisen mielipiteen kontekstissa on pitkälti kyse kehysten kilpailusta; kuka tai ketkä saavat määritellä hallitsevan kehysten ja siten yleisen käsityksen asiasta? Juuri tästä syystä suurten mediatalojen julkaisemat tekstit toimivat julkista mielikuvaa tutkittaessa.

Goffmanin kehysajattelu jäsentää alkuperäisellä ajatuksellaan arkipäiväisiä vuorovaikutustilanteita. Goffmanin mukaan ihmiset jäsentävät kokemuksiaan ja ymmärtävät maailmaa koko ajan kehystämisen avulla, tietoisesti ja tiedostamatta. Tulkitsemme kehysten avulla esimerkiksi, onko toisen ihmisen kommentti ilkeä vai vitsaileva tai onko ihmisen hiljaisuus surusta johtuvaa vai onko hän vain mietteissään. Kehysten lähtökohtana on kysymys ”Mitä tässä tilanteessa tapahtuu?”. Goffman korostaakin, että kehykset ovat subjektiivisia ja luovat jokainen oman käsityksensä ja kuvan todellisuudesta. Toisaalta ne ovat alati muuttuvia ja niitä on usein samassa tilanteessa useita. Kehykset heijastavat

tulkitsijaa ja sitä kulttuuria, jossa tämä toimii ja jonka edustaja hän on. Kehyksiä voidaan-kin käyttää median tulkintavälineenä, mutta myös osana journalistisen maailman luontia ja tekstien kirjoittamista. Media ei siis ainoastaan raportoisi maailmaa ja sen tapahtumia, vaan rakentaa sen tietyin ehdoin.

Sukupuolen ja urheilun suhteet ovat perinteisesti rakentuneet binääriseen jaotteluun ja maskuliinisuuden hallitsemaan normin ympärille. Urheilu on usein nähty "miesten areenana", jossa naisurheilijat joutuvat kamppailemaan paitsi kilpailullisesti, myös symbolisesti oikeudestaan näkyä. Naisten, ja erityisesti nuorten tyttöjen, jalkapallo rikkoo tätä perinnettä mutta kohtaa edelleen haasteita medianäkyvyyden ja -arvottomuuden osalta.

5.2 Tutkimusaineisto

Tutkittavan materiaalin ajankohtaa määrittävät tutkielman tilaajan huoli jalkapalloharastamisen kehityssuunnasta Covid19-pandemian aikana ja sen jälkeen, sekä materiaalin rajaaminen vuodelle 2024, jotta tarkastelussa on mukana vain kokonaisia mediavuosia.

Lisäksi on tärkeää huomata, että journalistisia tuotoksia ohjaavat jo erilaiset mediarutiinit. Shoemaker ja Reese (1996) toteavat, että ihminen on sosiaalinen olento, joka toteuttaa toimintakaavoja, joita ei ole itse luonut. Olemme siis oppineet ryhmiltämme, millaisin rutiinein tiettyihin tilanteisiin vastataan. Lisäksi journalistiseen prosessiin kuuluvat eri mediatalojen omat mediarutiinit, jotka vaikuttavat muun muassa siihen, ketkä ja mitkä aiheet pääsevät julkisuuteen ja miten niistä puhutaan.

Shoemaker ja Reese (1996) kuvaavat rutiineja ikään kuin portinvartijoina. Niiden tehtävä on valita monesta viestistä se, mikä kerrotaan. Mediarutiinit luovat myös ennalta-arvattavuutta ja tehostavat journalismia. Mediarutiinit on usein sisäänrakennettu toimituksen käytäntöihin ja ne selittävät osaltaan sitä, miksi tietyissä medioissa puhutaan usein samoista aiheista, vieläpä samojen näkökulmien ja samojen kirjoittajien toimesta (Rönkä, 2011). Sarikakis (2014) kuvaa, kuinka huonosti mediarutiinit ja mediatalojen

toimintamallit huomioivat sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen metodeja ja kuinka media rutiiniensa kautta usein toistaa sukupuolinormeja.

Tämän tutkielman aineisto kerättiin suorittamalla hakuja Ylen, Aamulehden (AL) ja Helsingin sanomien (HS) verkkosivuilla. Tutkimusaineistossa on mukana 47 tekstiä, joista kunkin pääasiallinen aihe on suomalainen tyttö- tai naisjalkapallo ja/tai jalkapallon tasa-arvo. Tarkastelun ulkopuolelle on kategorisesti jätetty koronakaranteeneista, pelitulokista tai kisa-aikatauluista raportoivat julkaisut. Tavoitteena on näin syventyä nimenomaisesti niihin mielikuviin, joita media teksteillään luo. Aineisto on kerätty verkkosivujen digiarkistoista hakusanoilla ”jalkapallo + tasa-arvo”, ”jalkapallo + tytöt” ja ”jalkapallo + naiset” huhtikuun 2025 aikana.

Helsingin sanomat julkaisi 06.07.2022 jutun otsikolla ”Paremmman pallon puolesta”, jossa maajoukkue Helmareiden kapteeni Tinja-Riikka Korpela kertoo omista kokemuksistaan jalkapalloilijana ja peräänkuuluttaa yhdenvertaisempaa jalkapallokulttuuria. Tekstissä korostuivat kaikki aineistosta erotetut kehykset. Seuraavassa kuvassa (Kuva 2.) on värikoodattu osa kyseisen julkaisun ilmentämistä kehysten esimerkeistä kuvakaappaukseen tekstistä. Kehyksiä esiintyy samanaikaisesti usein päällekkäin ja joissakin teksteissä yhdestäkin virkkeestä voi löytää päällekkäisiä kehyksiä.

Esimerkin yksinkertaistamiseksi esittelen värikoodien avulla jokaisesta tekstikappaleesta vain yhden kehyksen. Kuvassa keltainen korostus havainnollistaa sankaritarinan kehystä. Korpela nostetaan, yhdessä muun kapteeniston kanssa, edelläkävijäksi, sankariksi, jonka ansiosta maajoukkuepelaajat saavat tasa-arvoiset pelaajasopimukset.

Vihreä korostusväri puolestaan esittelee tasa-arvon kehityksen kehyksen. Naisten ja tyttöjen jalkapallosta kirjoitetaan juttuja, joiden pääasiallinen tarkoitus on korostaa tapahtunutta kehitystä viime vuosien aikana. Tässä esimerkissä kehitys korostuu julkisen kiinnostuksen kasvussa, kun Euroopan-mestaruuskilpailuissa on pelattu kotikisa, eli

kilpailuottelu on pelattu Suomessa. Kyseinen arvokisaottelu on saanut median kiinnostamaan naisten pelistä, ja katsojiakin on löytänyt paikan päälle ennätysmäärä.

Kolmantena kehyksenä on violetilla korostettu resurssipulan kehys. Korpelan haastattelusta resurssipulaksi tulkitsin kommentin siitä, kuinka ilman erillistä taistelua naispelaajille ei ole suotu samoja oikeuksia kuin miespelaajille, esimerkiksi rahapalkkioiden osalta. Resurssipulaa ilmentävät myös monet muut muodot, joita esitellään esimerkkien kautta seuraavassa pääluvussa.

 Sankaritarinan kehys
 Tasa-arvon kehityksen kehys
 Resurssipulan kehys

Yhdestä asiasta Korpela on erityisen ylpeä: hän sai yhdessä muun kapteeniston kanssa puskettua läpi tasa-arvoisen maajoukkuesopimuksen vuonna 2019.

”Haluan pysyä nöyränä enkä vaatia liikoja tai valittaa turhasta, mutta ei meille ilmaiseksi mitään tarjota. Se taistelu vaan pitää käydä läpi myös tulevia Helmareita ajatellen, jotta heille yhdenvertainen kohtelu olisi itsestäänselvyys.”

NAISTEN jalkapallon kehityksessä on Suomessa nähtävissä virstanpylväitä. Yksi merkittävä harppaus oli EM-kotikisat vuonna 2009.

”Medianäkyvyyttä tuli ihan eri tavalla kuin aikaisemmin, ja Olympiastadionilla oli päälle 16 000 katsojaa”, Korpela muistelee.

Vielä senkin jälkeen median kiinnostus kulminoitui neljän vuoden välein pidettäviin arvokisoihin ja notkahti, kun Helmarit eivät vuonna 2017 päässeet EM-kisoihin. Sitten tilanne on Korpelan havainnon mukaan muuttunut.

”Media on kirjoittanut useammin ja säännöllisemmin eikä vain odottanut isoja arvokisoja. Toki media kirjoittaa siitä, mikä ihmisiä kiinnostaa ja selkeästi kiinnostamme. Mutta miten voi kiinnostua, jos ei kirjoiteta?”

Kuva 2. Helsingin sanomat 6.7.2022.

6 Tasa-arvokehyykset tutkimusaineistossa

Millaisia kehyksiä sukupuolten välinen tasa-arvo saa suomalaisten uutismedioiden verkkosisällöissä? Tekstit on koostettu havaintomatriisiin aineiston käsittelyn sujuvoittamiseksi. Matriisista näkee jutun julkaisupäivän, otsikon ja julkaisijamedian. Havaintomatriisi toimii samalla aineistoluettelona, joka on tutkielman liitteenä.

Aineistosta oli tulkittavissa kolme keskeisintä kehystä, jotka ovat sankaritarinat, tasa-arvon kehitys ja resurssipula. Teksteissä on usein yhtäaikaaisesti useampia kehyksiä ja tässä aineistossa usein erityisesti resurssipula ja sankaritarina asettuivat päällekkäin. Olen koostanut kehykset ja niitä rakentaneet kehystämisen keinot seuraavaan taulukkoon 1.

Taulukko 1. Tasa-arvon kehykset.

	Sankaritarina	Tasa-arvon kehitys	Resurssipula
Avainsanat	Kärkihahmo, vaikuttaja, ponnistaa, selättäjä, taistella, selättää, esikuva, avainhenkilö, uhrautua	Tasa-arvo, kehittäminen, kehitys, kasvu, investointi, panostus, tietoisuus	Resurssi, palkkio, tuki, edellytykset, mahdollisuudet, j totehtävät ja -paikat, panostus, priorisointi, riittämätön
Esimerkit	Yksittäisten ihmisten onnistumisten ja panostusten nostaminen kärjeksi	Palkkojen ja palkkioiden korotukset, naisetuliitteen poisto, pelaajamäärien kasvu, yhdenvertainen kohtelu	Palkkioiden määrä, kunnat ilman jalkapallokenttiä, valmennuksen taso, tuomareiden palkkioiden ero
Metaforat	”maksaa hintaa”, ”pitkä matka”	”ei tätä päivää”	”pelata ammatikseen”, ”ei tule ilmaiseksi”,

Tämä kappale on jaettu lukuihin, jotta aineiston tulosten käsittely olisi mahdollisimman selkeää. Luvussa 6.1. käydään esimerkkien kautta läpi aineistossa esiintyvät kehukset. Jokaiselle kehykselle on oma keskitetty alalukunsa, minkä jälkeen havainnot on koostettu vastaamaan tutkimuskysymyksiin.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ”Mitä mekanismeja ja rakenteellisia ongelmia jalkapalloharrastamisen tasa-arvoon liittyy?” haetaan vastauksia erityisesti kehyksillä sanakaritarinoista ja tasa-arvon kehityksestä alaluvussa 6.2. Kehystämisen keinoina käytetyt avainsanat, esimerkit ja metaforat auttavat hahmottamaan tasa-arvokysymyksen taustalla rakentuvia mekanismeja.

Alaluvussa 6.3. etsitään vastausta toiseen tutkimuskysymykseen ” Mitä keinoja voidaan käyttää tyttöjen ja poikien jalkapalloharrastamisen välisen epätasa-arvon kaventamiseksi?”. Aineistossa korostuu resurssipula. Tunnistamalla resurssipulan syy-seuraussuhteita, voidaan löytää keinoja lisätä resursseja oikeisiin paikkoihin. Tarkastelemalla kehystämisen avulla löydettyjen ongelmien kääntöpuolia voidaan siis löytää keinoja epätasa-arvon kaventamiselle

6.1 Jalkapallouutisoinnin kehukset

Jokaista aineistosta löytynyttä kehystä yhdistää näkökulma tasa-arvosta. Monet sankareiksi nostetut juttujen päähenkilöt ovat saavuttaneet teksteissä sankariaseman, koska ovat onnistuneet tasa-arvon näkökulmasta jossain sellaisessa, jossa muut eivät ole. Tasa-arvon kehityksen kehys on kiistatta tasa-arvoon liittyvä, mutta niin on myös resurssipulan kehys. Rajallisia resursseja käytetään epätasa-arvoisesti ja monet haastatellut myös tunnistavat ongelmat.

Toisaalta tasa-arvo -hakusanalla tulokset koskettivat usein aivan muuta, kuin sukupuolten välistä tasa-arvoa. Erityisesti miesten jalkapalloon liittyvää rasismi- ja

homofobiaongelmaa kuvataan monessa jutussa. Tasa-arvon määritelmän moninaisuuden vuoksi onkin ollut tarpeen rajata tutkittavat tekstit sellaisiin, jotka ovat suoraan valjastettavissa tämän tutkielman tutkimuskysymyksiin vastaamiseen. Aineisto on kuitenkin samanmielinen sen suhteen, että jalkapallomaailmassa sukupuolten välisessä tasa-arvossa on vielä kehitettävää.

Esimerkiksi Ylen 17.1.2020 julkaisema kooste Urheilugaalan huippuhetkistä korostaa naisurheilun ja sen arvostamisen tärkeyttä. Urheilugaalassa puheen pitänyt Palloliiton Marianne Miettinen kiteytti, miksi mediarepresentaatio on tärkeää:

”– Et voi tulla siksi, jota et näe. TV-lähetysten kautta myös pienet tytöt saivat mahdollisuuden unelmiin, esikuviin.” (Yle, 17.1.2020)

6.1.1 Sankaritarinan kehys

Aineistosta erottui toistuvasti sellaisia tekstikatkelmia, joissa naisjalkapalloilijan elämää tai uraa kuvataan inspiroivana sankaritarinana. Näissä teksteissä pelaaja, valmentaja, joukkueenjohtaja tai vanhempi asetetaan keskiöön ja jalkapallo, sen harrastaminen tai pelaaminen ammattilaisena ja pelin kulttuuri tiivistetään yhteen tai muutamaani ihmiseen. Juttujen päähenkilöiksi ei lähtökohtaisesti valita henkilöitä, joilla olisi ollut helppo taival huippu-urheiluun, vaan halutaan korostaa, kuinka kivikkoista tietä kulkenut voi nousta tähdeksi.

Vaikka sankaritarinoissa tai idolien etsimisessä ei ole lähtökohtaisesti mitään vikaa, voidaan niiden tulkita luovan toiseuttavaa kuvaa jalkapallouralla menestyneistä naisista – ikään kuin miesten maailmassa onnistuminen olisi itsessään sankariteko. Toisaalta miehet keskiöön asettavat sankaritarinat luovat helposti mielikuvan, jossa naiset eivät pärjää yksin vaan tarvitsevat miesten apua saavuttaakseen samoja menestyksen mittareita, joita poikien ja miesten on ollut mahdollista saavuttaa jo vuosien ajan.

Sankarikehyksen kanssa päällekkäin saattoi esiintyä erityisesti resurssipulan kehysten piirteitä, kun aliresursoidusta kaupungista tai joukkueesta on ponnistettu kansalliselle tai kansainväliselle tasolle aina huipulle asti. Miehiä pienempää rahallista korvausta saavat naispelaajat saavat sankarin viitan ylleen kertoessaan, kuinka ovat opiskelleet, tehneet palkkatöitä ja treenanneet itsensä huipulle asti mitättömällä vapaa-ajalla tai avulla.

Jutuissa toistuivat usein samankaltaiset avainsanat. Sankaritarinoiden kehystä ilmentävät esimerkiksi avainsanat ”ponnistaja”, ”esikuva” ja ”uhrautua”. Lisäksi toistuvia avainfraaseja ovat esimerkiksi ”kovan hinnan maksaminen” tai pitkä kuljettu matka. Esimerkissä (1) syömishäiriön selittänyt jalkapallokapteeni Amanda Rantanen itsekin nostaa itsensä esimerkiksi ja haluaa tarinansa voivan inspiroida ja auttaa nuorempia pelaajia.

- (1) Tarinansa Rantanen haluaa kertoa, jotta voisi auttaa vaikka vain yhtä samanlaisessa tilanteessa olevaa tyttöä tai poikaa. Hän on esimerkki siitä, että kaikesta voi selvitä.

Esimerkissä (2) voidaan huomata sankaritarinan ja resurssipulan kehysten päällekkäisyys, kun jutussa päähenkilönä esiintyvän Rantalan kuvataan ponnistaneen aliresursoidulta alueelta aina huipulle asti. Rantalan onnistuminen jalkapallouralla saa siis sankaritarinamaisia piirteitä, kun hän on päässyt yli ilmiselvistä ja ylitsepääsemättömiksi mielletyistä esteistä, silti kehittyen muita paremmaksi.

- (2) Jutta Rantala ponnisti huipulle kunnasta, jossa ei ole ainuttakaan jalkapallokenttää – nyt hän pelaa maailman kovimmassa liigassa. (Yle, 22.9.2023)

Sankariksi ei jokaisessa jutussa nouse itse naispelaaja. Kehykselle on ominaista, että jokainen tyttö- ja naisjalkapallon eteen paljon vaivaa nähnyt korostuu. Lastensa joukkueen harjoitteluvuorojen puolesta taistellut isä (Yle, 7.11.2020) nousee otsikoihin, koska ilman häntä tyttöjen harjoitukset olisivat jääneet liian vähäisiksi. Myös tasa-arvoisemman korvauksen, sponsorirahan ja katsojakasvun perään kuuluttanut Huuhkaja-kapteeni Tim Sparv (Yle, 22.6.2020) nostetaan puheenvuoronsa ansiosta sankariksi.

Tässä kehyksessä korostetaan poikkeuksellisuutta ja yksilön kasvua, mikä toimii eräänlaisena puolustuspuheenvuorona lajin epätasa-arvoiselle todellisuudelle. Sillä, jos joku nainen onnistuu valtavista esteistä huolimatta, tulisi kaikkien naisten onnistua. Näiden tasa-arvo-ongelmien korjaamista voidaan lykätä niin kauan kuin ihmiset onnistuvat ohittamaan ja ylittämään ne.

6.1.2 Tasa-arvon kehityksen kehys

Tässä kehyksessä tekstien keskiössä olivat esimerkit sukupuoltenvälisen tasa-arvon kehittymisestä sekä siitä, millaisia konkreettisia askeleita asioiden parantamiseksi on otettu. Tasa-arvon kehityksen kehys edustaa tietynlaista vastakkainasettelua tasa-arvon tilasta. Toisaalta esimerkkien (3) ja (4) mukaisesti aineisto antaisi ymmärtää, että tasa-arvon kehitys on hyvällä mallilla ja tyttöharrastajien määrä kasvaa. Kuitenkin esimerkin (5) sekä (6) perusteella voidaan todeta, että kaikki eivät näe tilannetta samalla tavalla.

- (3) Naisten liigan nimenmuutos on Pihlajan mukaan iso periaatteellinen tasa-arvo-kysymys. ”Unelmoin maailmasta ilman etuliitteitä”, hän sanoo. (HS, 26.1.2020)

Tasa-arvon hyvää tilaa kuvattiin jutuissa esimerkin (4) kaltaisesti harrastajatilastoihin nojaten ja vaikka kehitystä on tapahtunut, huomaa tilastoista myös, etteivät harrastajien määrät ole tasapainossa. Pelaajien haastatteluissa käy ilmi, että tehtävää on vielä paljon ja edelleen kaivataan korjauksia perustason ongelmiin, kuten epätasa-arvoiseen palkkiojärjestelmään liigojen välillä.

- (4) Suomen noin 141 000 rekisteröidystä pelaajasta reilut 37 000 eli noin 26 prosenttia on tyttöjä ja naisia. Palloliiton tavoite on nostaa naisten ja tyttöjen osuus kolmannekseen. (HS, 20.6.2022)
- (5) ”Millään muulla yhteiskunnan osa-alueella vastaavaa epätasa-arvoa ei kerta kaikkiaan voisi hyväksyä. Mutta kyse onkin jalkapallosta, jossa turnaukset arvotetaan vain kiinnostuksena televisiointioikeuksiin ja muuna kaupallisena tuotetuksena.” (HS, 8.7.2022)

- (6) ”Itselläni on ollut monta kertaa usko koetuksella, että tapahtuuko tässä mitään. Ja fakta on, että liian monta asiaa on tapahtunut liian hitaasti.” Saloranta viittaa siihen, millaiset puitteet naisten pääsarjassa pelaajilla on tänä päivänä. Ammatillisia ympäristöjä on vain parissa kolmessa seurassa. (HS, 28.11.2024)

Myös tyttöjen välistä osallistumisen tasa-arvoa on kehitetty, kun Palloliitto ja Kansallinen liiga alkoivat jakaa urheiluhijabeja jokaiselle hijabia käyttävälle jalkapallon pelaajalle Suomessa. Hijab on musliminaisten käyttämä huivi, josta urheiluversioita tuottaa ainakin Palloliiton käyttämä Nike. Sen lisäksi, että urheiluhijabien lahjoittaminen on ollut Palloliitolta antirasistinen teko, on se myös edistänyt kaikkien tyttöjen yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua jalkapalloon. Esimerkissä (7) nigerialaistaustainen jalkapalloilija ja valmentaja Ayisat Yusuf kertoo, mikä vaikutus naisrepresentaatiolla on ollut maassa, jossa jalkapallon pelaaminen ei ole ollut tytöille aina sallittua.

- (7) Onnistuin rikkomaan stereotypioita ja muuttamaan vanhempien näkemyksiä tyttölapsista. Kun minun nähtiin pelaavan maajoukkueessa televisiossa, perheet halusivat tyttölapsiensa pelaavan jalkapalloa. Se oli minulle unelmien täyttymys. (Yle, 7.8.2023)

Jutuissa korostuivat myös tyytymättömyys median rooliin tasa-arvon kehityksessä. Tapa ja termit, joilla jalkapallosta puhutaan riippuen siitä, pelaavatko sitä miehet vai naiset, ei ole tasa-arvoa lisääviä. Miesten otteluita televisioidaan ja heidän saavutuksistaan esimerkiksi arvokisoissa puhutaan kuin ne olisivat ensimmäiset laatuaan, vaikka naisten maajoukkue olisi kisannut jo vuosia esimerkiksi Euroopan mestaruustasolla.

Sukupuolitettu puhetapa ei ole kuitenkaan vain median aiheuttamaa, vaan heijastuu muun muassa urheilusarjojen nimiin. Miesten jalkapallon mestaruussarja, eli Suomen korkein kilpasarja, on nimeltään Veikkausliiga. Myös jääkiekossa miehet pelaavat ytimekkäästi Liigaa. Sukupuolimäärittelyä ei ole siis sarjan nimessä. Naisten sarjoissa sen sijaan puhutaan Naisten Liigoista. Esimerkki (8) tiivistää, miten epätasa-arvoiseen asemaan jo sanavalinnoilla voidaan joutua. Nykyisin naiset pelaavat Suomessa jalkapallon mestaruudesta Kansallisessa liigassa.

- (8) ”Se kertoo ajatusmaailmasta, että on urheilua – ja sitten erikseen naisten urheilua.” Pihlajan mukaan nais-etuliite määrittää naisten jalkapallon jotenkin vähempi-arvoiseksi. Miesten laji on jalkapallo. Siis lajin nimi perusmuodossaan. Naiset sen sijaan pelaavat naisten jalkapalloa. (HS, 26.1.2020)

Tähän kehykseen liittyvästä aineistosta puuttui olennaisesti keskustelu naisten asemasta urheilujohtajuuden maailmassa. Sankaritarinankin kehyksen täyttävä juttu (Yle, 25.9.2021) raumalaisesta Kaija Savusesta, joka nousi vuonna 1991 tietävästi ensimmäisenä naisena jalkapalloseuran toiminnanjohtajaksi Suomessa, on yksi harvoista naisjohtajuutta käsittelevistä teksteistä aineistossa. Savusen lisäksi naisjohtajista puhutaan lähinnä vain, kun halutaan moittia vuoteen 2022 asti Helmareiden päävalmentaja toimineen Anna Signeulin valmennusmetodeja. Aineistoa tulkittaessa herää kysymys siitä, onko naisjohtajuudesta kertovien juttujen vähyyden syy se, että naisjohtajia ei yksinkertaisesti ole urheilumaailmassa tarpeeksi?

6.1.3 Resurssipulan kehys

Resurssipulaa käsitellään monien esimerkkien kautta. Vahvimpina nousevat esiin seurojen raharesurssien puute toiminnan kehittämiseksi, sekä henkilöresurssin puute muun muassa valmentajien ja tuomareiden osalta. Erityisesti naisvalmentajien määrä on huomattavasti miesvalmentajia pienempi. Lisäksi jutuista käy ilmi, että tyttöjä ja naisia valmentavat ovat koulutustasoltaan huonompia, kuin poikia ja miehiä.

Esimerkistä (9) voidaan huomata, että vasta viime vuosina naismaajoukkue on saanut samoja resursseja, joita miesten maajoukkueella on ollut jo vuosia. Erilaisten pelaajan hyvinvointia ja kehitystä tukevien ammattilaisten lisääminen tiimiin sekä se, ettei naisten tarvitse enää itse muun muassa pestä pelivaatteitaan ottelun jälkeen, ovat aivan lähi-vuosien kehitystä.

- (9) Nykyään joukkueessa on päävalmentajan lisäksi kaksi tai kolme apuvalmentajaa, maalivahtivalmentaja, fysiikkavalmentaja, kaksi joukkueenjohtajaa,

videoanalyttikko, kaksi fysioterapeuttia, kaksi osteopaattia, lääkäri, henkinen valmentaja, kaksi huoltajaa, ravintoterapeutti ja kaksi tiedottajaa. (HS, 6.7.2022)

Kuten sankaritarinoiden kehiksestä käy ilmi, nämä kehikset ovat monessa tekstissä samanaikaisesti läsnä. Resurssipula esiintyy yhdessä myös tasa-arvon kehityksen kehiksen kanssa. Esimerkiksi palkkioiden epätasa-arvoa käsittelevässä jutussa (10) voidaan tunnistaa resurssipuutetta. Kun tyttö- ja naispelaajat joutuvat pelaamisen rinnalla tekemään muuta päivätyötä tai etsimään itse omia sponsoreitaan, tullaan resurssien osalta epätasa-arvoiseen asemaan, siinä missä miesurheilijat saavat keskittyä pelaamiseen.

(10) Aluksi tarvitaan paremmat fasilitetit, korkeammat korvaukset sekä ammattimaisempi arki. Jotta voisimme luoda vieläkin enemmän resursseja, meidän kaikkien pitää mennä katsomaan enemmän naisten pelejä. Sponsoreiden tulisi korvamerkata isompia osia sponsorirahoistaan naisten ja tyttöjen urheilulle. (Yle, 22.6.2020)

(11) ”Arvostusongelma näyttää liittyvän lähinnä naisten joukkueurheiluun. Hiihdon ja yleisurheilun suomalaiset naishuiput eivät kansalaisten silmissä loista sen himmeämmin kuin miehetkään.” Keski-suomalaisen mukaan jalkapallossa naisten euro on **7 senttiä**. (HS, 8.7.2022)

Yhtenä suurena tasa-arvon ja resurssien kehityksen virstanpylväänä on pidetty yhtenäisiä maajoukkuesopimuksia. Kuten esimerkistä (12) käy ilmi, Palloliitto on linjannut, että maajoukkuepelaajat saavat sukupuolestaan riippumatta samat palkkiot. Esimerkki kuitenkin korostaa myös sitä, että tämä tasa-arvon kehitys ei ole ulottunut vielä liigatasolle. Usein pelaajan urapolku kulkee kuitenkin liigasta maajoukkueetasolle ja jos palkkiot eivät liigassa ole tasavertaisia, voi se olla motivaatiota vähentävä tekijä, joka johtaa urheiluran päättymiseen tai vaihtoehtoisesti ajaa naispelaajan Suomesta muualle Eurooppaan, jossa palkkiot voivat olla korkeampia (T. Koskela, henkilökohtainen keskustelu, 27.9.2024). Suurempi osa pelaajista pelaa liigatasolla, ei maajoukkueessa. Voidaanko siis todella puhua tasa-arvon kehityksestä, jos palkkiot ovat nousseet vain murto-osalla naisista?

- (12) Viime vuonna päätettiin, että maajoukkueen edustustehtävissä miehet ja naiset saavat saman palkkion. Suomen palloliitto näytti esimerkkiä, että liigapalkkoista viis, maajoukkueina miehet ja naiset ovat yhtä tärkeitä.

Resurssipula ei koske vain rahapalkkioiden määrää tai joukkueen tukijäsenistön kokoa vaan myös esimerkiksi pelaajien varusteita, joukkueelle osoitettuja harjoitteluvuoroja ja -tiloja tai valmennuksen tasoa. Kuten tasa-arvon kehityksen esimerkistä (7) voi huomata, myös nämä kehykset voidaan löytää samoista teksteistä. Kun tytöille mahdollistetaan tasa-arvon nimissä tarvittavat välineet, voidaan harrastus mahdollistaa kokonaisuudelle joukolle.

6.2 Jalkapalloharrastamisen tasa-arvon mekanismeja

Mekanismiteorian kärkiajatus on, että muutos seuraa muutosta. Muiden käyttäytyminen, asenteet ja puheet vaikuttavat muihin toimijoihin ja toimijat taas edelleen toisiinsa, kunnes muutoksen voi havaita jo yleisessä ilmapiirissä ja toiminnassa. Kun katsotaan tässä aineistossa esiintyviä juttuja, voidaan huomata, että sankarin viitan saavat sellaiset henkilöt, jotka ovat tehneet jotain ennennäkemätöntä, kuten naisina onnistuneet miesvaltaisen lajin huipulle kohoamisessa. Tällaisten henkilöiden representaatio mediassa on tärkeää, sillä se voi auttaa osaltaan luomaan uuden sukupolven tytöille intoa lähteä mukaan jalkapalloharrastamiseen. Toisaalta korostamalla sitä kuinka vaikean taipaleen näiden henkilöiden on ollut pakko kulkea päästäkseen huipulle, voi myös tulla pelottaneeksi uudet mahdolliset harrastajat pois.

Tasa-arvon kehityksen kehysaineisto viittaa siihen, että tasa-arvon ja epätasa-arvon välillä toimii useampia mekanismeja. Samanaikaisesti harrastajia on enemmän kuin koskaan ja kuitenkin tasa-arvon kehitys ei pysy samassa tahdissa. Harjoitusvuoroja on liian vähän, harjoitusten laatu ei vastaa tyttöjen toiveita, naisten ottelut eivät kerää samaa yleisöä tai televisiointia kuin miesten ja palkat voi lähes unohtaa. Kaikki esimerkit voidaan erottaa omiksi mekanismeikseen, jotka luvussa neljä esitellyn kaavion (Kuva 1.) mukaisesti etenevät ja aiheuttavat muutosta kumpaankin suuntaan tahansa. Toisaalta

kehyksistä voidaan muodostaa mekanismi, jota tarkastelemalla voidaan päästä harrastamisen rakenteellisten ongelmien juurelle.

Aineistosta voidaan havaita ainakin seuraavia rakenteellisia epätasa-arvoa tuottavia tekijöitä:

- Puhutaan urheilusta ja naisten urheilusta
- Nostetaan naiset sankareiksi vain siitä hyvästä, että ovat tehneet jotain mitä miehet ovat tehneet aina, tai päästäkseen huipulle naisten täytyy suorittaa sankarimaisia tekoja ja päästä yli valtavista esteistä
- Ensimmäinen naistoiminnanjohtaja ollut vasta 90-luvulla, hallituksen puheenjohtajana ei vielääkään
- Rahan ja resurssien epätasainen jakautuminen
- Mahdollisuus pelata amatikseen, ilman muita tulonlähteitä, on vain miehillä.

Rakenteellisten ongelmien taustalta tai yhteydestä löytyviä mekanismeja kuvaa yhteinen käsitys miehestä oletusarvona. Urheilusta, urheilulajeista ja toimijoista puhuttaessa ensisijainen ja etuliitteetön vaihtoehto on aina miesten vaihtoehto. Miesten liiga, miesten maajoukkue, miestoiminnanjohtaja, miesvalmentaja ja miespelaaja. Toisaalta sellaiset naiset, jotka menestyvät tällä miesvaltaisella kentällä, kruunataan sankareiksi.

Esimerkkimekanismin muodostaminen luvun 4 kuvan (Kuva 1.) mukaan auttaa ymmärtämään, kuinka aineistosta löytyneet rakenteelliset ongelmat heijastuvat lasten harrastusmaailmaan. Tämän esimerkkimekanismin ensimmäinen vaihe (1) kuvaa, kuinka yhteiskunnan (ja median) käsitys jalkapallosta poikien ja miesten lajina aiheuttaa sen, että tytöt eivät koe lajia houkuttelevana harrastusvaihtoehtona. Toisessa vaiheessa (2) ollaan yksilötasolla. Tytöt eivät ole kokeneet lajia houkuttelevana, joten heillä on suurempi todennäköisyys lopettaa aiemmin tai olla aloittamatta lajia lainkaan. Kolmas vaihe (3) kuvaa yksilöiden toimien suhdetta toisiinsa. Kun muut tytöt eivät halua harrastaa jalkapalloa, lopettavat lajin tai puhuvat siitä heille kuulumattomana, kasvaa muidenkin kynnys osallistua. Neljännessä vaiheessa (4) asenteet kumuloituvat takaisin yleiselle tasolle,

jossa tyttöjen vähäinen osallistuminen nähdään oikeutuksena nykyisten epätasa-arvoisten normien ylläpitämiseksi.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ”Mitä mekanismeja ja rakenteellisia ongelmia jalkapalloharrastamisen tasa-arvoon liittyy?” voidaan siis vastata jokaisella yllä olevalla tavalla. Keskeistä kuitenkin on, että mediarepresentaatio ei esitä naisjalkapalloa hohdokkaassa valossa eikä täten edesauta positiivisten mekanismien syntymistä. Jotta voitaisiin edesauttaa tyttöjen halua harrastaa jalkapalloa, tulisi median ja jalkapalloseurojen kiinnittää huomiota tapaan, jolla jalkapallosta puhutaan julkisesti. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen käytännöillä, eli pitämällä sukupuolten välisen tasa-arvon tiiviisti päätöksenteossa mukana, voitaisiin mediassa ja urheilujohtajuuden kentällä vaikuttaa yleisiin mielikuviin jalkapalloharrastamisen sukupuolittuneisuudesta.

6.3 Keinoja jalkapalloharrastamisen välisen epätasa-arvon kaventamiseksi

Vastausta toiseen tutkimuskysymykseen ”Mitä keinoja voidaan käyttää tyttöjen ja poikien jalkapalloharrastamisen välisen epätasa-arvon kaventamiseksi?” haetaan tarkastelemalla kehystämisen avulla löydettyjen ongelmien kääntöpuolia. Näin voidaan löytää keinoja epätasa-arvon kaventamiseksi

Seuraavassa taulukossa (Taulukko 2.) esitellään esimerkkejä aineistosta löytyneistä syy-seuraussuhteista ja niiden taustalta löydettyjä ratkaisuvaihtoehtoja. Aina ratkaisu ei ole löydetyn syy vastakohta, vaan ratkaisu voi olla yksinkertaisesti suorittaa sama toiminto uudelleen, suuremmalle joukolle harrastajia. Erityisesti tasa-arvon kehityksen kehyksestä löydettävissä olevat esimerkit kuvastavat hyvin, millaista muutosta voidaan saada aikaan, kun sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen teorian mukaisesti naiset eivät ole vain jälkikäteen ajateltu asia, vaan aktiivisesti toimijoiden mielessä.

Taulukko 2 Syy-seuraussuhteiden esimerkkejä.

Kehys	Syy	Seuraus	Mahd. ratkaisu
Resurssipula	Tyttöjen harrastusvuorot ovat liian vähäisiä	Tytöt eivät kehity toivotussa tahdissa	Lisätään harrastusvuoroja tasapuolisesti tyttöjen ja poikien joukkueille
Sankaritarina	Pelaaja tasapainotelee töiden, opintojen ja jalkapallon välillä	Vain murto-osa pelaajista kykenee hallitsemaan jokaisen kolmen – luultavasti ensimmäisenä loppuu pelaaminen	Lisätään liigapalkkioita niin, että naisten on mahdollista ansaita elantonsa jalkapallolla
Tasa-arvon kehitys	Kansallisen liigan otteluista useampi televisoidaan	Naispelaajien representaatio kasvaa ja saavuttaa useamman, kiinnostus kasvaa	Jatketaan hyväksi havaittua menettelyä. Kiinnostuksen kasvu voi johtaa mm. sponsorirahojen määrän nousuun
Resurssipula	Naispelaajan euro on miespelaajan tienestiin verrattuna 7 senttiä	Naisjalkapalloa ei koeta mahdollisena ammattilaisurana – tytöt lopettavat harrastamisen aiemmin	Nostetaan liigojen pelaajapalkkiot sukupuolesta riippumatta samalle tasolle

Suuri osa esimerkeistä koskee jollakin tavalla resurssipulaa. Resursseista puhuttaessa on helpompaa löytää toimivia ratkaisuja, koska syy-seuraussuhteet ovat suoraviivaisempia.

Esitetyt ratkaisut voivat tuntua naiiveilta, että laittamalla vain lisää rahaa naisiin ja tyttöihin saamme muutosta aikaan. Mutta mistä rahat saadaan, kuka maksaa? Jalkapallo on globaali miljoonabisnes, jonka resurssit valuvat miehille. Jalkapalloa naisten näkökulmasta käsittelevän kirjan kirjailija Johanna Ruohonen (2022) tiivistää naisten jalkapallon resurssiongelmaan liittyvän noidankehän. Sanotaan, että rahaa ei ole, koska otteluita ei tulla katsomaan. Otteluita ei tulla katsomaan, koska pelaamisen laatu ei ole tarpeeksi korkea. Pelaamisen laatua ei voida kohottaa, koska kehittävämpään valmennukseen ei ole rahaa. Rahaa ei ole, koska otteluita ei tulla katsomaan ja kehä on valmis. Investoimalla ensin tyttöjen harrastamiseen ja sitten naisten pelaamiseen, voidaan katkaista noidankehän heti. Aineisto osoittaa, että ne seurat, jotka panostavat tyttöharrastajiin, saavat tyttöharrastajia. Investointeja täytyy siis olla halukas tekemään, jos haluaa lisää tyttöjä jalkapalloharrastajiksi.

7 Yhteenveto ja toimenpide-ehdotukset

Tämän tutkielman tavoitteena oli selvittää, millaisia rakenteellisia ja mekanistisia tasa-arvokysymyksiä jalkapalloharrastamiseen liittyy, sekä kartoittaa mahdollisia toimenpiteitä harrastamisen tasa-arvon lisäämiseksi. Vastauksia etsittiin mediarepresentaation ja siitä kehysanalyysin keinoin rakentuvien kehysten kautta.

Jalkapallosta kirjoitetaan mediassa paljon. Suurin osa kirjoituksista kertoo miehistä ja ilman tarkennusta, pelkällä ”jalkapallo”-hakusanalla ei löydy juurikaan sukupuolten välisestä tasa-arvosta kertovia juttuja. Hakutermi ”tasa-arvo” ohjaa keskustelua myös muualle, kuin sukupuolten tasa-arvoon ja tuloksia saadaankin paljon rasismiin ja seksuaalivähemmistöihin liittyen. Lopulta, lisätarkennusten jälkeen, aineistoon valikoitui 47 mediatekstiä Ylen, Aamulehden ja Helsingin sanomien digiarkistoista. Nämä tekstit voitiin jaotella kolmeen pääkehykseen, jotka esiintyivät usein myös rinnakkain samassa tekstissä.

Kuten luvussa 2 esiteltiin, representaatio on prosessi, jossa aktiivisesti rakennetaan todellisuutta käytetyn kielen avulla (Hall, 2013). Analyysin perusteella mediarepresentaatio ei rakenna erityisen positiivista kuvaa naisten ja tyttöjen jalkapallosta. Naisten edustus mediassa on vähäistä verrattuna miesjalkapalloilijoihin ja se todellisuus, jota sanavallinnoilla luodaan, on haasteiden täyteinen.

Medialla on mahdollisuus olla osa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista. Jalkapalloon liittyvien sukupuolittuneiden ennakkokäsitysten toistaminen mediateksteissä toimii sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen vastaisena toimena. Toisaalta tyttöjen ja naisten epätasa-arvoisen kohtelun korostaminen auttaa nostamaan ongelmat suuren yleisön tietoisuuteen. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen toteuttaminen käytännössä tarkoittaisi, että mediatilat pitäisivät aktiivisesti mielessä tuottamansa representaation tasa-arvonäkökulmat ja panostaisivat siihen, urheilusta ja urheilijoista tuotettaisiin yhtä paljon juttuja sukupuolesta riippumatta.

Koska mekanismeilla kuvataan kuinka makrotaso vaikuttaa yksilöihin, yksilöt ensin toisiinsa ja edelleen takaisin makrotasoon, voitiin mediarepresentaation vaikutuksia tarkastella mekanismiteorian avulla. Ensimmäinen tutkimuskysymys, eli mitä rakenteellisia ja mekanistisia ongelmia jalkapallon tasa-arvoon liittyy, saa vastauksensa mediatekstien luoman representaation ja löytyneiden kehysten kautta. Rakenteelliset ongelmat liittyvät resurssien epätasaiseen jakautumiseen sukupuolten välillä sekä siihen, että yleinen mielikuva ja oletus jalkapalloilijasta on mies. Mekanismina tätä voidaan kuvata muun muassa niin, että kun tyttöjen harrastamisen laatuun käytetään vähemmän resursseja, tytöt eivät kehity toivotussa tahdissa, menettävät mielenkiintonsa harrastamiseen ja lopettavat, jolloin harrastajien määrä on poikiin verrattuna vähäisempää ja näin perustellaan resurssien siirtämistä tytöiltä pojille.

Toimenpide-ehdotukset, eli vastaus toiseen tutkimuskysymykseen, keskittyvät urheilujohtajuuteen ja johtajien valintoihin. Sellaisten seurojen, jotka haluavat sitoutua kasvatamaan tyttöharrastajien määrää, tulisi aidosti pysähtyä ajattelemaan millaiseen tulevaisuuden jalkapallouraan he yrittävät tyttöjä valmentaa. Mikäli seuran tavoitteena on saada tytöt innostumaan jalkapallosta harrastuksena, mutta ei välttämättä koulua heistä ammattiuurheilijoita, voidaan soveltaa eri keinoja kuin niissä seuroissa, joissa harrastajien tavoite on huippu-urheilu-ura.

Joka tapauksessa tärkeintä olisi pitää tytöt yhtä paljon mielessä toimintaa suunniteltaessa kuin pojat, siis toteuttaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Tulee valita naisia johtoryhmiin, valmentajiksi ja tuomareiksi.
- Täytyy aktiivisesti etsiä naisasiantuntijoita, eikä piiloutua strategiassa määriteltyjen kiintiöiden taakse.
- Tulee maksaa tytöille ja naisille yhtä paljon kuin pojille ja miehille. Esimerkiksi ottelutuomaroinnin palkkion ei pitäisi olla sidottu tuomaroitavien pelaajien sukupuoleen.

- Tulee huolehtia siitä, että tytöillä on yhtäläiset mahdollisuudet treeni- ja kisapaikoille.
- Lisäksi olisi hyvä tunnistaa tyttöjä houkuttelevat tavat harjoitella. Osa tytöistä voi haluta esimerkiksi sekajoukkueen treeneihin, kun toiset tytöt innostuvat enemmän esimerkiksi Frozen-futiksesta (Yle, 12.6.2021) eivätkä kaipaa kisakentille.

Tutkielman rajoitteena voidaan pitää rajattua ajanjaksoa, jonka sisään tarkastellut aineistot asettuvat. Tarkastellun ajanjakson sisään mahtui tasa-arvon kehityksen kannalta merkittäviä tekijöitä, kuten Kansallisen liigan nimiuudistus ja maajoukkuepalkkioiden tasa-vertaistaminen, mutta on mahdollista, että pitkittäistutkimuksessa ajanjakson merkittävyys ei korostu. Tämän lisäksi tutkielma kattaa vain kolme uutismediaa, mikä vaikuttaa osaltaan tutkimustuloksiin, kun useimpien suomalaisten medioiden näkökulma jää tarkastelematta. Edelleen tutkielman analyysikeino jättää luonteensa vuoksi subjektiivista tulkinnanvaraa tutkimuksen kirjoittajalle, minkä takia tuloksia on hyvä tarkastella kriittisesti.

Aiheen jatkotutkimus voisi verrata naisten ja miesten mediarepresentaation eroja. Lisäksi tulisi tutkia sitä, millaisena tytöt itse kokevat median luoman kuvan jalkapallon harrastamisesta sekä mitä mieltä jalkapalloseurat ovat tasa-arvon teemoista. Edelleen tutkimusta voisi laajentaa koskemaan tasa-arvon intersektionaalisia määritelmiä ja ottaa huomioon muun muassa sukupuolitetun rodullistamisen aiheuttamat tasa-arvokysymykset ja -ongelmat.

Kun mietitään, miksi tytöt eivät harrasta jalkapalloa yhtä paljon kuin pojat, tulee ensisijaisesti kysyä, kuinka he voisivat löytää harrastuksen pariin? Kuinka nuoret tytöt voisivat innostua harrastuksesta, josta eivät näe omanlaistaan kuvastoa? Representaation tärkeyden harrastusinnon syöttämiseksi kiteyttää Tinja-Riikka Korpela haastattelussaan Ylälle 9.7.2022: ”Miten voi kiinnostua, jos ei kirjoiteta?”.

Lähteet

- Adriaanse, J. A., & Claringbould, I. (2016). Gender equality in sport leadership: From the Brighton Declaration to the Sydney Scoreboard. *International Review for the Sociology of Sport*, 51(5), 547–566.
<https://doi.org/10.1177/1012690214548493>
- Barley, S. R., & Kunda, G. (1992). Design and Devotion: Surges of Rational and Normative Ideologies of Control in Managerial Discourse. *Administrative Science Quarterly*, 37(3), 363–399. <https://doi.org/10.2307/2393449>
- Butler, J. (1999). *Feminism and the Subversion of Identity*. New York.
- Coleman, J. S. (1990). *Foundations of Social Theory*. Harvard University Press.
- Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. *University of Chicago Legal Forum*, 1989. <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8>
- European Institute for Gender Equality. (ei pvm.). Noudettu 24. syyskuuta 2024, osoitteesta https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1070?language_content_entity=fi
- Findlay, L. C., & Coplan, R. J. (2008). Come out and play: Shyness in childhood and the benefits of organized sports participation. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, 40(3), 153–161.
<https://doi.org/10.1037/0008-400X.40.3.153>
- Goffman, E. (with Internet Archive). (1986). *Frame analysis*. Northeastern University Press. http://archive.org/details/frameanalysisess00goff_1

- Guidotti, F., Demarie, S., Ciaccioni, S., & Capranica, L. (2023). Relevant Sport Management Knowledge, Competencies, and Skills: An Umbrella Review. *Sustainability*, 15(12), Article 12. <https://doi.org/10.3390/su15129515>
- Hall, S. (2013). The work of representation. Teoksessa T. Prentki & N. Abraham (Toim.), *The Applied Theatre Reader* (2. p., ss. 74–76). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429355363-15>
- Hedström, P., & Ylikoski, P. (2010). Causal Mechanisms in the Social Sciences. *Annual Review of Sociology*, 36(Volume 36, 2010), 49–67. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.012809.102632>
- Hoye, R., & Cuskelly, G. (2006). *Sport governance*. Elsevier.
- Hundley, H., & Billings, A. (2009). *Examining Identity in Sports Media*. SAGE Publications Ltd. <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/examining-identity-in-sports-media/book231631>
- International Olympic Committee. (2023, tammikuuta 25). *Statement on solidarity with Ukraine, sanctions against Russia and Belarus, and the status of athletes from these countries*. Olympics.Com. <https://olympics.com/ioc/news/statement-on-solidarity-with-ukraine-sanctions-against-russia-and-belarus-and-the-status-of-athletes>
- Jokisipilä, M. (2022). *Huippu-urheilu osana suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria. 2022*.
- Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa 2022 (LIITU)*. (2023, maaliskuuta 15). Valtion liikuntaneuvosto. <https://www.liikuntaneuvosto.fi/lausunnot-ja-julkaisut/liitu-2022/>

Lehtonen, K., Oja, S., & Hakamäki, M. (2022). *Liikunnan ja urheilun tasa-arvo Suomessa 2021. 2022.*

Messner, M. (ei pvm.). *Gender Ideologies, Youth Sports, and the Production of Soft Essentialism. 2011.*

Moser, C., & Moser, A. (2024). Gender Mainstreaming Since Beijing: A Review of Success and Limitations in International Institutions. *ResearchGate.*

<https://doi.org/10.1080/13552070512331332283>

Oja, P., Memon, A. R., Titze, S., Jurakic, D., Chen, S.-T., Shrestha, N., Em, S., Matolic, T.,

Vasankari, T., Heinonen, A., Grgic, J., Koski, P., Kokko, S., Kelly, P., Foster, C.,

Podnar, H., & Pedisic, Z. (2024). Health Benefits of Different Sports: A Systematic Review and Meta-Analysis of Longitudinal and Intervention Studies Including

2.6 Million Adult Participants. *Sports Medicine - Open, 10(1), 46.*

<https://doi.org/10.1186/s40798-024-00692-x>

Palloliitto. (ei pvm.). *Pelipassidata 2022-2024.* Noudettu 3. joulukuuta 2024, osoitteesta

[https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiZmZjMzAyMTMt-ZDA5Mi00NGMwL-](https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiZmZjMzAyMTMt-ZDA5Mi00NGMwL-WlYmMmMtZGZmMmViNDZjNTVklwiidCI6IjQ2OTM4YzQyLTk2MDgtNDU4ZC1iMj-VILTg3MTMzNjJhOTk5MSIsImMiOjh9)

[WlYmMmMtZGZmMmViNDZjNTVklwiidCI6IjQ2OTM4YzQyLTk2MDgtNDU4ZC1iMj-](https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiZmZjMzAyMTMt-ZDA5Mi00NGMwL-WlYmMmMtZGZmMmViNDZjNTVklwiidCI6IjQ2OTM4YzQyLTk2MDgtNDU4ZC1iMj-VILTg3MTMzNjJhOTk5MSIsImMiOjh9)

[VILTg3MTMzNjJhOTk5MSIsImMiOjh9](https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiZmZjMzAyMTMt-ZDA5Mi00NGMwL-WlYmMmMtZGZmMmViNDZjNTVklwiidCI6IjQ2OTM4YzQyLTk2MDgtNDU4ZC1iMj-VILTg3MTMzNjJhOTk5MSIsImMiOjh9)

[VILTg3MTMzNjJhOTk5MSIsImMiOjh9](https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiZmZjMzAyMTMt-ZDA5Mi00NGMwL-WlYmMmMtZGZmMmViNDZjNTVklwiidCI6IjQ2OTM4YzQyLTk2MDgtNDU4ZC1iMj-VILTg3MTMzNjJhOTk5MSIsImMiOjh9)

Palloliitto. (2023, 2026). *Palloliiton yhdenvertaisuus.* Palloliitto.fi. <https://www.palloliitto.fi/palloliitto/vastuullisuus/sosiaalinen-vastuu?tab=2-3-yhdenvertaisuus>

[liitto.fi/palloliitto/vastuullisuus/sosiaalinen-vastuu?tab=2-3-yhdenvertaisuus](https://www.palloliitto.fi/palloliitto/vastuullisuus/sosiaalinen-vastuu?tab=2-3-yhdenvertaisuus)

Pfister, G. (2010). Women in sport – gender relations and future perspectives1. *Sport in*

Society, 13(2), 234–248. <https://doi.org/10.1080/17430430903522954>

- Pfister, G., & Radtke, S. (2009). Sport, women, and leadership: Results of a project on executives in German sports organizations. *European Journal of Sport Science*, 9(4), 229–243. <https://doi.org/10.1080/17461390902818286>
- Qatarin räikeistä ihmisoikeusrikkomuksista pitää puhua. (ei pvm.). Palloliitto.fi. Noudettu 3. joulukuuta 2024, osoitteesta <https://www.palloliitto.fi/ajankoh-taista/maailman-katseet-ovat-nyt-qatarissa-maan-raikeista-ihmisoikeusrikko-muksista-puhum>
- Ridgeway, C. (2011). *FRAMED BY GENDER: HOW GENDER INEQUALITY PERSISTS IN THE MODERN WORLD*.
- Ruohonen, J. (2022). *Naisten laji*. <https://kustantamo.sets.fi/kirja/naisten-laji/>
- Rönkä, A.-L. (2011). Matkapuhelinsäteily mediassa – Terveysriskikeskustelun kehysanalyysi. *Media & viestintä*, 34(2), Article 2. <https://doi.org/10.23983/mv.62913>
- Sarikakis, K. (2014). Power, patriarchy, profit: Barriers to gender mainstreaming in media policy. *Media and gender: a scholarly agenda for the global alliance on media and gender*. https://mediagovernance.univie.ac.at/fileadmin/user_upload/p_mediagovernance/Publikationen/PowerPatriarchy.pdf
- Shaw, S., & Hoerber, L. (2003). “A Strong Man Is Direct and a Direct Woman Is a Bitch”: Gendered Discourses and Their Influence on Employment Roles in Sport Organizations. <https://doi.org/10.1123/jsm.17.4.347>
- Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (1996). *Mediating the message: Theories of influences on mass media content* (2nd ed). Longman.

- Skirstad, B. (2009). Gender policy and organizational change: A contextual approach. *Sport Management Review*, 12(4), 202–216.
<https://doi.org/10.1016/j.smr.2009.03.003>
- Steel, D. (2004). Social Mechanisms and Causal Inference. *Philosophy of the Social Sciences*, 34(1), 55–78. <https://doi.org/10.1177/0048393103260775>
- Suomen Palloliiton säännöt. (ei pvm.). Palloliitto.fi. Noudettu 3. joulukuuta 2024, osoitteesta <https://www.palloliitto.fi/suomen-palloliiton-saannot>
- Tasa-arvovaltuutettu. (ei pvm.). *Lainsäädäntö*. Tasa-arvovaltuutettu. Noudettu 3. joulukuuta 2024, osoitteesta <https://tasa-arvo.fi/lainsaadanto>
- Tasa-arvovaltuutettu. (n.d.). *Urheilu ja liikunta*. Tasa-arvovaltuutettu. <https://tasa-arvo.fi/urheilu-ja-liikunta>
- UKK-instituutti. (2024, lokakuuta 23). Lasten ja nuorten liikkumissuositus. *UKK-instituutti*. <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/lasten-ja-nuorten-liikkumissuositus/>
- Valiente, C. (2022). The impact of gender quotas in sport management: The case of Spain. *Sport in Society*, 25(5), 1017–1034.
<https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1819244>
- Verloo, M., & Lombardo, E. (2007). *Gender equality and policy variety in Europe: Introducing a critical frame analysis approach*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/241877439_Contested_gender_equality_and_policy_variety_in_Europe_Introducing_a_critical_frame_analysis_approach

Walby, S. (2005). Gender Mainstreaming: Productive Tensions in Theory and Practice.

Social Politics: International Studies in Gender, State & Society, 12(3), 321–343.

<https://doi.org/10.1093/sp/jxi018>

Yhdistyneet kansakunnat. (1995). *Beijing Declaration and Platform for Action, Beijing*

+5 Political Declaration and Outcome. UN Women – Headquarters.

<https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/01/beijing-declaration>

Ylikoski, P. K. (2018). Selittäminen, ymmärtäminen ja kausaaliset mekanismit. Teoksessa

T. Kaidesoja, T. Kankainen, & P. Ylikoski (Toim.), *Systä selityksiin* (ss. 20–54).

Gaudeamus.

Liitteet

Liite 1. Tutkimusaineisto

Päivä- määrä	Otsikko	Julkaisija	Linkki juttuun
7.6.2020	Voisiko naisten jalkapal- lostä tulla Suomen suosii- tuin laji? Heidi Pihlaja ha- luu nostaa liigan huipulle, mutta ilman törkykatso- moa ja typeriiä filmauksia	Yle	https://yle.fi/a/3-11387109
25.9.2021	Kaija Savunen hyppäsi grilli- likojusta jalkapalloseuran johtoon ja aukoi vuosikau- sia ovia futisnaisille	Yle	https://yle.fi/a/3-12106422
24.9.2022	Naisten ja tyttöjen jalka- pallon pelaaminen on kas- vussa – se nostaa suoma- laisen jalkapallon tasoa, uskoo Palloliitto	Yle	https://yle.fi/a/74-20000249
10.7.2020	Suomi-futiksen tyttöjunio- rien kehitys tyssä kriitti- sessä vaiheessa – entinen maajoukkuepelaaja lyö pöytään karut realiteetit: "Pitäisi tapahtua jotakin todella mullistavaa"	Yle	https://yle.fi/a/3-11432433

12.6.2021	FC Sportin sinnikäs työ tyttöfutiksen puolesta on tuottanut tulosta Vaasassa – kun apuun tulivat vielä Disneyn prinsessat, pelaajamäärä kasvoi entisestään	Yle	https://yle.fi/a/3-11976358
22.6.2020	Huuhkaja-kapteenilta voimakas kannanotto tyttöjen jalkapallounelmien puolesta – Tim Sparv halua naisille paremmat korvaukset, lisää sponsori- rahaa ja katsojia katsomoihin	Yle	https://yle.fi/a/3-11412301
19.11.2021	Jalkapallovalmentaja Marianne Miettisen mielestä aikuisten pitäisi oppia lapsilta tasa-arvokysymyksissä – “Lapset eivät luokittele toisiaan samalla tavalla”	Yle	https://yle.fi/aihe/a/20-10001690
11.10.2023	Helmareiden kärkihahmo valaa uskoa nuoriin tyttöihin: Opettele kuuntelemaan itseäsi, niin vältyt kaikelta turhalta	Yle	https://yle.fi/a/74-20054533

7.8.2023	Jalkapallon pelaaminen kiellettiin Ayisat Yusufilta, kun hän oli lapsi – Suomeen päätynyt vaikuttaja tekee nyt tärkeää työtä	Yle	https://yle.fi/a/74-20044055
4.12.2020	Lukiolaisen näkökulma: Tyttönä ja tuomarina jalkapallokentällä	Yle	https://yle.fi/a/3-11681087
7.11.2020	Isä taisteli joukkueelle lisää talvivuoroja, kun kaksostrytöt halusivat treenata enemmän – nyt TiPSin Sirenit ovat matkalla ammattilaiskentille, mutta ensin he haluavat juhlia SM-kultaa	Yle	https://yle.fi/a/3-11635200
30.11.2021	Kohudokumentti ravisteli käsityksiä tyttöjen urheilemisesta poikien kanssa – ylivertainen pelaajakasvattaja HJK hylkäsi vanhan ajattelun	Yle	https://yle.fi/a/3-12200835
13.5.2022	Pikkuhelmäareiden kisa-joukkueessa hämäläinen tyhjiö – päävalmentaja Marko Saloranta haluaa löytää kaikki lahjakkuudet	Yle	https://yle.fi/a/3-12443682

26.7.2022	Omituinen ongelma syntämässä Helmareiden tulevaisuutta – tyttöjunio-reissa pelätään häviämistä ja kartetaan kilpailua	Yle	https://yle.fi/a/3-12549381
22.9.2023	Jutta Rantala ponnisti huipulle kunnasta, jossa ei ole ainuttakaan jalkapallokenttää – nyt hän pelaa maailman kovimmassa liigassa	Yle	https://yle.fi/a/74-20051048
29.7.2020	Kansallisen liigan maalitykki Amanda Rantanen selätti syömishäiriön ja synkät ajat – nyt hän haluaa toimia esikuvana nuorille	Yle	https://yle.fi/a/3-11446221
17.1.2020	Palaa tästä Urheilugaalan huippuhetkiin – Vuoden urheiluteko -palkinnon noutanut Marianne Miettinen piti ponnekkaan puheen naisurheilun puolesta: "Et voi tulla siksi, jota et näe"	Yle	https://yle.fi/a/3-11161894

11.7.2022	Helmareiden Anna Signeulin valmennusmetodit eivät ole nykyaikaa – Menneisyyden haamut nousivat kiusaamaan juuri loppuhuipennuksen aikaan	AL	https://www.aamu-lehti.fi/jalkapallo/art-2000008939280.html
11.2.2022	Urheilulajien harrastaminen on yhä vahvasti sukupuolittunutta, kertoo tuore raportti	AL	https://www.aamu-lehti.fi/kotimaa/art-2000008607021.html
27.2.2020	Naisten jalkapalloliigan nimi muuttuu – Palloliitto haluaa edistää tasa-arvoa: ”Kyseessä on vahva kannanotto”	AL	https://www.aamu-lehti.fi/jalkapallo/art-2000007469445.html
30.6.2024	Yksi ainoa hetki saattaa ratkaista lapsen urheiluharrastuksen kohtalon – Tässä asiantuntijoiden vinkit vanhemmille ja valmentajille	AL	https://www.aamu-lehti.fi/urheilu/art-2000010507942.html
4.6.2024	”On hienoa olla jalkapalloilija juuri nyt” – Helmarit ja fanit nauttivat täpötäydestä Tammelan stadionista	AL	https://www.aamu-lehti.fi/urheilu/art-2000010475965.html
25.2.2020	Nelonen näyttää ensi kaudella kaikki naisten jalkapalloliigan ottelut	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000006418644.html

12.9.2024	Pikkupaikkakuntien urheilukentät ovat tyhjiillään	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000010592507.html
28.11.2024	Marko Saloranta on maksanut hintaa työstään naisten urheilulle – ”Kannattaa katsoa peiliin”	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000010844983.html
26.6.2024	Studion naiset sen näyttävät: Jalkapallo on paljon enemmän kuin miesten intohimoinen harrastus	HS	https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010524301.html
19.11.2023	Mitta tuli täyteen kaltoin kohtelua	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009944707.html
25.7.2023	Fifa-pomon puheet tasa-arvosta epäilyttävät Suomessa – ”Ei kuulu uskottavien herra-miesten joukkoon”	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009741122.html
15.7.2023	Tällaista on ”tasa-arvo” suomalais-urheilun ylimmillä tasoilla – ”Jossakin mättää”, sanoo urheilupomo	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009709895.html
8.6.2023	Fifa lupaa naisten MM-kiensojen pelaajille ennätyselliset palkkiot	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009642319.html

8.6.2023	Stadi cupissa hurja määrä joukkueita – tavoitteena kova ennätys ja asiaa tyttöjen asemasta	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009641621.html
6.9.2022	Ruotsi-tappion jälkeen alkaa Helmarien uusi aika – Anna Signeul muistetaan kiistanalaisesta johtamisestaan, mutta hänen hyvä perintönsä näkyy pitkään	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009031497.html
27.7.2022	Suomifutis kaipaa tasa-arvoa	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000008940266.html
8.7.2022	Tasa-arvoon on urheilussa vielä matkaa	HS	https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008931602.html
6.7.2022	Helmareista kasvoi esikuvia	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000008904503.html
6.7.2022	Paremmen pallon puolesta	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000008911787.html
20.6.2022	Suomalainen asiantuntija pöyristyi jalkapallossa rehtottavasta ongelmasta: ”Onko tämä jokin katala juoni?”	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000008897732.html

26.4.2022	Miksi tyttöjen tuomareille maksetaan surkeampia palkkioita kuin poikien? Vastaus yllättää ja sillä on vain vähän tekemistä tasa-arvon kanssa	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000008765762.html
6.11.2021	Tasa-arvoa urheiluun!	HS	https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000008327238.html
31.10.2021	Tyttöjä pidetään takamatkalla	HS	https://www.hs.fi/feature/art-2000008356758.html
11.5.2021	Palloliiton urheiluhijabit nousivat kansainväliseksi uutiseksi – CNN: ”Suomi on maa, joka ottaa tasa-arvon tosissaan”	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000007971523.html
11.5.2021	Palloliitto ilmoitti jakanansa urheiluhijabeja, sosiaalisessa mediassa syttyi epäusko ja kiukku	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000007971006.html
14.10.2020	”Naisten tukemisesta voi saada valtavan kilpailuvaltin”	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000006668840.html
27.3.2020	Jalkapallon ja jääkiekon naisten arvokisat nousevat tärkeiden tv-ohjelmien listalle: ”Nykyinen lista ei tätä päivää”	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000006454978.html

26.1.2020	Futista ilman etuliitettä	HS	https://www.hs.fi/feature/art-2000006383461.html
10.6.2021	Euroopan suurin tyttöjen futisturnaus on käynnissä Helsingissä – potkuteknikastaan tunnetun Pauliina Miettisen valmentama joukkue on myös mukana	Yle	https://yle.fi/a/3-11974399
5.11.2021	Tutkija esittää kriittisen kysymyksen juniorien valmentajille: Voiko tytöt saada poikia huonompaa valmennusta?	HS	https://www.hs.fi/urheilu/art-2000008374535.html